

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2954 — nočna 2994, 2994 in 2054

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Ček. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate;
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39.041,
Praga-Danoj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

SCLOVENECE

Naša prosveta

Gospod prosvetni minister Radenko Stankovič je podal v božični številki »Pravde« tako važno izjavo o bodočih smernicah naše prosvetne politike, da morajo vsi dobri državljani, ki čutijo svojo moralno odgovornost za javne zadeve, zavzeti do nje svoje stališče. To je potrebno zato, da onim pobudam državnega šefa prosvete, ki se nam zdijo pozitivne vrednosti, damo oporo ljudstva, zaradi katerega se dela prosvetna politika in ki jo plačuje, one smeri gospoda ministra pa, ki iz tehničnih razlogov vzbujajo naše pomisleke, kritično premočimo. Nobena panoga javnega življenja ni tako dalekosežnega pomena ko prosveta, ker določa vsebino duhovnega razvoja bodočih pokolenj in oblikuje njih duhovni obraz; od te vzgoje je več ali manj odvisna tako usmerjenost vsakega posameznika kakor mentaliteta celote; kamor kaže igla na kompasu prosvetnega ministra, tja je naperjen kurz državnega broda, tam je končni cilj vsega delovanja državnega aparata, idealni *raison d'être* države. Zato so državljani na kulturni politiki države bolj zainteresirani nego na katerikoli drugem resoru; ona država, ki se najbolj od vseh prizadeva za čisto gromotne in gospodarske vrednote, sovjetska Rusija, obenem troši največ za prosveto, ker le ta postavlja in ulemeljuje tiste idejne cilje, ki so nujno potrebni tudi za razvoj čisto materialne kulture in kažejo preko nje v oblast duha, brez katerega nobeno človeško delovanje ne bi imelo nobenega smisla.

Mi smo torej po kulturnih smernicah državne oblasti najbolj prizadeti; nam imajo služiti, ljudstvu pomagati do čim višje izobrazbe in omike v dobro državnega občestva, mladino vzgajati po religioznih, etičnih in političnih idealih naroda. Zato je tudi ljudsko občestvo tisto, ki mu mora biti dana največja možnost sodelovanja, trajnega vpliva pa tudi plodovite inicijative na polju šolske in izvenšolske prosvete in moralne vzgoje. To našlo najdemo že v sloveči *petition of rights*, ki jo je angleški parlament pred več ko 300 leti izročil Stuartom. Prosveta se ne more in ne sme narekovati odgovorj, ne sme biti prepuščena samo birokraciji, ampak se more zdravo razvijati samo v skladu s tendencami samobitnega ljudskega življenja, na podlagi dobre narodove tradicije, po njegovih socialnih potrebah in v duhu narodovega etosa. Vsaka drugače usmerjena državna prosveta se mora prej ali slej ponesrečiti, za kar nam je dokaz veliki polom, ki ga je doživela prosvetna politika tako imenovane prosveteljske dobe, ki je hotela narode in ljudstva po sili preobraziti po svojem kalupu.

Prosvetna politika v naši državi je sicer vedno sprejemala pobude sodobnega življenja (časih celo prenašala in brez pravega sistema del premisleka), se je pa vedno premalo zavedala, da je treba organizirati graditi na danih dobrih in zdravih osnovah, ki so bile že postavljene na vzgojnem delu, sistemu in kulturnih pridobitvah narodnih prosvetnih delavcev naše prošlosti. Brez potrebe in v škodo šole, kulture in ljudskega občestva se je v težnji za radikalno preobnovo vsega zavrglo veliko, kar je bilo trajne vrednosti in neobhodna podlaga za nadaljnji pravilni razvoj narodne izobrazbe in omike. Največja škoda pa se je prizadela naši prosveti s tem, da so se zaradi tendence po čim prejšnjem mehanični unifikaciji, uniformiteti in vseplošnem čofu demontirali oni naravni avtonomi organizmi našega šolstva in prosvete, ki so ustvarili tekom časa toliko dobrega in trajnovrednega in kojih ostanek tvori danes samo še naša kolikor-toliko avtonomna univerza. Povsod drugod se je ljudska in narodna samoinicijativa na polju prosvete morala umakniti principu uradnošolske samobitnosti, ki ima dobre namene, ki pa ni brezgrešna in ki brez ljudskega sodelovanja in sodelovanja ne more roditi tistih in tolikih dobrih sadov, kakor bi jih lahko. Pač si taka šolska politika želi sodelovanja ljudstva, toda kdor ne more pri tvorjenju vrhovnih smernic prosvete sodelovati, ta tudi sponatano in koristno sodelovati ne more — to je aksiom!

Če s tega načelnega stališča motrimo izjavo gospoda ministra Stankoviča, moramo priznati, da mimo vsega dobrega vidimo v njej možnost takega tolmačenja, ki potrjuje in podčrtuje tendenco po čim večjem uniformiranju naše prosvete v smislu, ki ga smatramo za pogrešenega. Prav zato, ker nam je — enako kakor gospodu ministru — na srcu trdna in vseobsegajoča jugoslovanska nacionalna državna miselnost, ki naj jo naša prosveta pomaga utrjevati, prav zato smo odnekad za tako usmerjenost naše šole in kulturne politike, ki bo jugoslovanstvo iskala v ohranjanju, v skrbi negi in nadaljnjem razvijanju vseh naših narodnih oseb, etičnih smeri in kulturne raznolikosti, ki tvori pozitivno bogastvo jugoslovanske narodne duše, diferencirane v posameznih jugoslovanskih rodovih. Prosveta, ki bi merila na izbrisanje te naravne in kulturne raznolikosti, bi izgubljala dragoceni čas z brezplodnim eksperimentiranjem, ki tudi ne odgovarja duhu in potrebam časa. Če se visoko kulturna češkoslovanska republika po največjem nestrnu svojega sedanjega prosvetnega ministra vrača k izgraditvi svojega šolstva na podlagi narodne kulture in delne šolske avtonomije, bi nič ne škodilo, če bi tudi mi svojo šolsko politiko, ki se je daleč oddaljila od tega ideala, revidirali po tem zgledu. Potem bi seveda tudi težnjo po enotnem učnem načrtu in po enotni učni knjigi morali podrediti temu načelu, da se upošteva raznolikost naše državne celote po jeziku, kulturi in kulturnih tradicijah, pa tudi po drugih idealnih vrednotah in realnih potrebah.

Gospodu ministru bomo hvaležni, če bo te

Intrige proti „socialnemu generalu“

Papen se druži s Hitlerjem proti Schleicherju

Vplivi velike industrije

Berlin, 7. jan. Sestanek med bivšim kanclerjem Papenom in vodjo narodnih socialistov Hitlerjem v Kölnu je prava senzacija, ki je zopet nekoliko razgibala politično življenje v Nemčiji, ki je bilo za praznike v popolnem zastoju. Ta sestanek se spravlja v zvezi s razgovorom med narodnosocialističnim disidentom Gregorjem Strasserjem in kanclerjem Schleicherjem. O namenu teh sestankov krožita dve verziji, ki se medsebojno pobijata in izmed katerih bi utegnili biti resnična druga.

Nekateri sodijo, da je dal pobudo za te sestanke sam Hindenburg in sicer z namenom, da bi pritegnil k sodelovanju Hitlerja. Papen naj bi bil pri tej akciji samo nekaj posrednik, prav tako kakor Strasser, ki ni s stranko popolnoma pretrgal svojih stikov. Akcija naj bi stremila za tem, da se Hitler pritegne k sodelovanju v Schleicherjevi vladi. V političnih krogih menijo, da je nastopil za izvedbo tega načrta ugoden trenutek, ker se Hitler radi razpadanja njegove stranke nahaja v neza-

vidljivem položaju in se brčkane boji popolne izolacije. Prav zato upajo, da se bo pokazal bolj postojljiv.

Po drugi verziji je dal za sestanek s Hitlerjem pobudo sam Papen, ki dela na to, da bi ustvaril tako zvano narodno koncentracijo in obnovil habsbursko fronto, to je zvezo med Hugenbergovimi nacionalisti in Hitlerjevimi narodnimi socialisti. Koncentracija naj bi bila naperjena v prvi vrsti proti Schleicherju in na drugi strani tudi proti centru, ki je voljan podpirati Schleicherjev kabinet, ki gre bolj na levo kakor na desno. Značilno je, da so v Hugenbergovih krstih nenadoma prenehali napadi na Hitlerja in njegovo stranko. Desničarji vidijo v Schleicherju »socialnega generala«, ki bi bil pripravljen s podporo centru ubrati pot, ki vleče industriji, za katero stoji Hugenberg, ne bi ugajala več. Zato vidijo v teh sestankih poskus desnice, da bi prišlo v odločilnem momentu do veljave.

Stališče Strasserja ni danes še povsem jasno.

Gotovo je le, da ga snubi Schleicher in sicer za primer, da bi Hitler vstajal v svoji opoziciji proti sodanji vladi.

Zopet krvavo obračunavanje v Nemčiji

Berlin, 7. januarja. 2. Po meščanskem premirju, ki je poteklo 4. januarja, je prišlo včeraj v raznih krajih do krvavih spopadov. V Vratislavi so hitlerjevci umorili z nožem nekega 19 letnega pomočnika, ki so ga srečali pri delavskem domu s socialističnim znakom. Hitlerjevci so napadli tudi socialistično delavsko čitalnico. V spopadu je bilo na obeh straneh več huje in lažje ranjenih. V Lübecku so napadli hitlerjevci socialistični Narodni dom, pri čemer je bilo 8 oseb ranjenih. V hamburškem predmestju Warmbücker je prišlo do hudega streljanja med komunisti in hitlerjevci. Šel močni oddelki so vstopili v red in aretirali 15 hitlerjevcev, ki so imeli nabite revolverje.

Romunija pred hudo notranjo krizo

Maniu za civilni značaj uprave

Bukarešt, 7. jan. tg. V Romuniji je radi odpustitve vojaških generalnih direktorjev pri državni železnici ter pri pošti in brozjavu kakor tudi pri policiji, nastala huda kriza. Ministrski predsednik Maniu je sklenil, da

očisti državno upravo

ostankov bivšega diktatorskega režima profesorja Jorge. Najvažnejša mesta, ki so jih le-ti zasedali, so bila pošta, železnica in policija, ki so jih vodili generali, oziroma višji častniki, katere je bil Jorge postavil na te važne položaje. Dotim sta železniški in poštni generali ravnatelj odstopila sama, da ne bi jih Maniu prehitel, pa se je predsednik policije polkovnik Marinescu uprl in izjavil, da zapusti mesto le,

če to izrečno dovoli kralj sam

Jasno je, da je bila s tem kriza od Marinescu-a naravnost izvana.

Notranji minister Mihalake se je nato podal h

kralju, ki se je pripeljal iz Sinaje, da bi mu razložil vzroke odpustitve Marinescu in da bi se oprostil obenem tudi, da se odpusti vrhovni poveljnik orožništva Duminescu. Mihalake je izjavil kralju, da bo takoj odstopil, če se ta želja vlade ne izpolni. Kralj mu je dal čas za premislek. Na poznejši avdijenci pa je izjavil notranji minister, da mora vstajati pri svojem stališču, ne kar se je kralj odpeljal v Sinajo,

ne da bi dal meritoran odgovor

Ministrski predsednik Maniu je izjavil, da je solidaren z notranjim ministrom. Vodstvo narodnosocialistične stranke je bilo sklicano k najni seji. Zunanji minister Titulescu, ki se nahaja v Svici na dopustu, je bil nujno poklican v Bukarešt, trgovski minister Lugojanu pa je moral prekiniti svoje potovanje v inozemstvo radi finančnih poga-

janj. Politični krogi smatrajo, da se bo ministrski predsednik Maniu še danes odpeljal h kralju v Sinajo.

Jasno je, da bi, ako kralj ne pristane na zahtevo vlade, ki hoče izvesti do kraja svoj demokratični program, kateri ne sme imeti ovir od strani državne uprave, bila

otvorjena resna kriza

pri kateri bi šlo za obranitev ustavnega principa. Zato se odločitev s veliko napetostjo pričakuje.

Titulescu solidaren z vlado

Bukarešt, 7. jan. tg. Zunanji minister Titulescu je izjavil, da je solidaren z notranjim ministrom Mihalakeom. Kralj ga je poklical iz Svici v Romunijo, kamor bo dospel v ponedeljek. Ravno tako je bil poklican domov pravosodni minister Popovici. V ponedeljek bodo v Sinaji razgovori o rešitvi vladne krize.

Madžarska v nevarnih vodah

Resen opomin Prage

Praga, 7. jan. tg. O priliki imenovanja Kalmána Kanyasa za madžarskega zunanjega ministra opozarjajo »Lidove Noviny«, da je imel Kanyas kot šef tiskovnega urada na Ballhausplatzu pred vno svoje prste vmes pri vseh temnih in nečistih rovarjenjih na Balkanu. Na njegov mig so se razširile po svetu vesti o mučenju madžarskega konzula Prohaska v Prizrenu. List izraža svoje začudenje, da je bila na tako mesto postavljena oseba, ki je po svoji preteklosti v tako ozkih zvezah s tradicijo Ballhausplatzu in ki nikakor ne spada v politično smer, kakoršna je nastopil ministrski predsednik Gömbös. Imenovanje takega moža, ki ima predsojce proti vsemu, kar je slovanskega, in ki je sovražnik vseh bivših nasprotnikov centralnih držav, pomenja jasen preokret madžarske zunanje politike v smislu radikalizma in italijanske orientacije.

Italijanska diplomacija počiva na delu

Mussolini snubi Poljsko

Rim, 7. jan. Res veliko pozornost je v diplomatskih krogih zbudila vest glede prihoda podtajnika v poljskem zunanjem ministrstvu grofa Szembeka v Rim, ki je je priobčil »Giornale d'Italia«. List, ki je znan po svojih zvezah s zunanjim ministrom, je dodal kratko pripombo, da bo grof Szembek razpravljal s italijansko vlado o nekaterih interesantnih vprašanjih.

V okolici francoskega poslanstva trdijo, da ni ta dogodek nič izrednega, saj je n. pr. že Zaleski prišel v Rim leta 1928. Na razgovor s Mussolinijem in junija 1930 je italijanski zunanji minister Grandi vrnil obisk. Kljub temu pa odkriva ta obisk novo italijansko akcijo v Varšavi. Zadnje dni je italijanski poslanik v Varšavi stavil poljski vladi neka-

bitne potrebe naše skupnosti pri svojem reorganizacijskem načrtu upošteval in če se bo vsem našim kulturnim činiteljem, ki po svoji korenski zvezi z ljudstvom najboljše poznajo njegove kulturne osobine in nujnosti, dala prilika, da pri tem načrtu čim intenzivneje sodelujejo

Praga, 7. jan. tg. Praška »Prager Presse« izjavlja v oficijozno inspiriranem članku, da so madžarski revizionisti najglasnejši. Češkoslovanska ne more prezreti, da se na Madžarskem vzgaja sovraštvo proti njej in da se vzdržuje madžarsko hrepenenje po ozemljih, ki jih je nekdaj imela ogrska krona. Mala antanta pa je popolnoma soglasna v tem, da odklanja v svojo odločnostjo take politične tendence. Madžarska je zgubila pravo mero za resnično ocenjevanje realnih političnih sil. Madžari precejujejo vse revizionistične izjave in tendence inozemstva, kakor tudi teoretična mnenja neodgovornih posameznikov ter potvarjajo posebno dozvedno francosko misel po reviziji. Kar se tiče teritorialnih klavzul mirovnih pogodb, pa vlada ravno v francoskih odgovornih krogih absolutno soglasje, in sicer ne baš v prilog revizije. Treba je čakati, dokler se ne poleže na Madžarskem delavnost, kakršna nikdar ne more dovesti do cilja.

tere ponudbe, o katerih javnost še ni točno informirana. Dejstvo je, da bi rada Italija pridobila na svojo stran Poljsko ali vsaj preprečila zблиžanje med Poljsko in Malo antanto. Fašistični tisk sicer neprestano zahteva revizijo meja, toda še nikdar ni n. pr. Mussolini direktno namignil, da bi morala n. pr. Poljska vrniti Nemčiji Pomorje ali takozvani koridor. Italija torej še vedno upa, da bi Poljsko pridobila na svojo stran.

Konzistorij

Rim, 7. januarja. 2. V vaticanskih krogih zadržuje, da se bo konzistorij, na katerem bodo izvoljeni novi kardinali, sestel še pred začetkom svetega leta. Konzistorij se bo sestel najbrž v prvi polovici meseca marca. Zadnji konzistorij je bil pred tremi leti in je sedaj potrebno, da se spopolni prazna mesta kardinalov. Vsega je 53 kandidatov, novih kardinalov pa bi bilo treba imenovati 17. Mislijo, da bo zaenkrat sv. oče imenoval samo 10 novih kardinalov.

Združenje breslavske tehnike z univerzo

Berlin, 7. jan. tg. Državni komisarij Prusije a sklenili, da združijo univerzo in tehnično visoko šolo v Breslavi na ta način, da bo od 1. aprila 1933 dalje tehniška visoka šola inkorporirana univerzi kot inženerska znanstvena fakulteta.

Cilj te združitve gre za tem, da se poudari misel tesnega sodelovanja vseh znanosti kot protitež proti nevarnosti strokovne razcepljenosti. V raziskovanju in nauku naj se vse znanosti, dosedaj ločene na dva znanstvena zavoda, medsebojno splojavajo in spopolnjujejo. Breslavskemu zgledu bodo verjetno sledile tudi druge univerze v Nemčiji.

Prestolonaslednik, ki se briga za brezposelne

London, 7. januarja. AA. Snoči je govoril angleški prestolonaslednik v radiju o brezposelnosti. Apeliral je vnučji, naj bi javnost podprla vse-narodni odbor za socialno skrbstvo. Ta odbor ima nalogo omogočiti brezposelnim delo in jim olajšati njihov položaj. Prestolonaslednik je v tej zvezi omenil svetovno vojno, kjer se je ves narod združil v enoto in skušal rešiti vsenarodno stvar. Prav tako je treba, da se vse prebivalstvo združi v hudem vprašanju dela za brezposelne. V nadaljnjem svojem govoru je prestolonaslednik omenil svoje obiske v industrijskih in kmetijskih krajih po vsej Angliji, kjer je obiskal brezposelne pri delu. Povsod je naletel na stvari in prizadevanja, ki so zbudila njegovo občudovanje. Vsi, ki imajo dobre misli, naj sodelujejo pri tem delu. S posebnim poudarkom se je prestolonaslednik spomnil vzgojnega, tvornega in koristnega dela, ki ga opravljajo brezposelni.

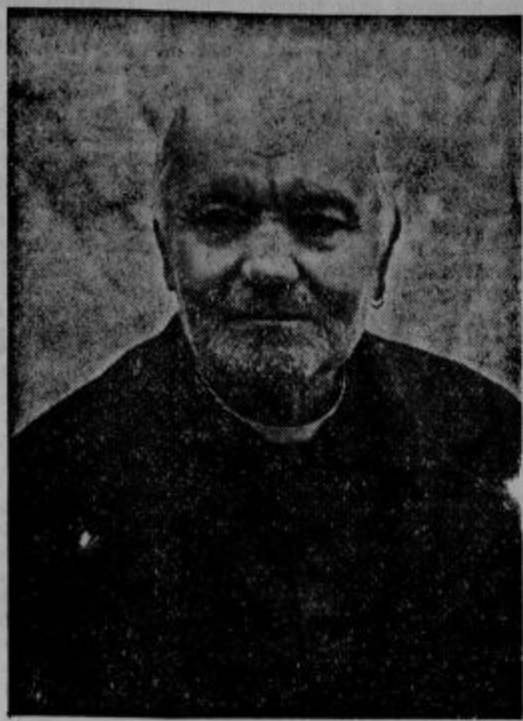
Podaljšanje romunsko-italijanske pogodbe

Rim, 7. januarja. AA. Agencija Stefani poroča: Z izmenjavo not med italijanskim zunanjim ministrom in romunskim poslanstvom v Rimu je podaljšana za 6 mesecev, to je do 18. julija 1933 italijansko-romunska pogodba o prijateljstvu, sklenjena 26. septembra 1926.

Dunajska vremenska napoved. Kakšna bo oblačnost, ni zanesljivo, najbrže bo oblačno z lah-kimi padavinami. Temperatura bo podnevi nad ničlo.

† Jurij Rozman

Cankarjev model iz Martina Kačurja umrl.

»Jurij je Jurij,« smo dobrohotno dejali, kadar kake njegove originalnosti nismo mogli razumeti. Poznali smo njegovo dobro srce, pa tudi njegovo hudomušnost. Rad se je včasih iz kakšnega samozvestnega gospoda ponorčeval in ga potegnil. Tako je tudi umrl kar tako, tebi nič meni nič, le pripravil se je, spisal oporoko in kar šel; saj smo komaj nekateri še mogli ujeti njegov skromni pogreb. Tak so pač bili gospod Jurij!

Osem gospodov ga je sprejelo k jami, pa pevci so zapeli nagrobnice. Trbojčani in lepa gruča Kovorjanov, njegovih bivših župljanov, so pomolili zanj — in vse je bilo za gospodom Jurijem končano. Vsaj tu se ga moramo nekoliko spomniti, kajti g. Jurij ni bil le med starostami naše duhovščine, ampak sila zanimiv, originalen in učen gospod.

Kot duhovnik je bil zgleden. Vzgojen sicer v davnih sedemdesetih letih preteklega stoletja, kar se je poznalo tudi v vsem njegovem pastirskem delovanju, ki je bilo nekoliko patriarhalno; a imel je veliko splošno in bogoslovno izobrazbo. Kot bogoslovec sem rad zahajal k njegovim krščanskim naukom, da sem se učil — teologije. Imel pa je Jurij tudi to hudomušno navado, da je mlade gospode zelo rad izpraševal, kako razlagajo to ali ono stvar iz sv. pisma, no in največkrat nas je spravil s svojo razlago v neprijetno zadrego. Gospod Jurij je bil namreč vedno tudi za mlade inteligentne dober vzgojitelj, ki je vedno hotel naučiti človeka ponižnosti, v kateri se je sam zares odlikoval. Ljudje ga čisto niso razumeli in so rekli, da so gospod zanemarjeni, v resnici pa je gospod Jurij v vsem: obleki, vedenju, sprejemih, jedi in besedi namenoma hotel biti v prvi vrsti ponižen. V tem je sličil arškemu župniku, sv. Janezu Vianneyju, na katerega si se pri nekdanjem kovorškem župniku nehote spomnil.

Prav iz te skromnosti je bil pokojni župnik Rozman nekoliko čudaški. Na birmah ni ostajal pri kosilu, ampak šel s svojim ministrantom kar domov, po poti pa sta jedla — suhe hruške, ki sta jih nosila s seboj. Ko je novomašnik prišel v faro, je zbežal na polje; govoriti pri slavnostih ni nikdar hotel. Na novi maši je na ponovne prošnje, naj govori, samo izrekel, da se otrese: »Na trpljenje se pripravite!« in so si vsi te besede od vse nove maše najbolj zapomnili. Prav tako so bile njegove pridige čisto originalne, znal je govoriti o »ponarejenem denarju za nebesac in o ljudeh, ki so kot »voli, ki čikajo, ker pa je bil izvrsten poznavalec starega zakona, je v vsaki pridigi omenjal Mozesa, tako da je prišlo celo v pregovor, da brez tega nobena njegova pridiga miniti ne more. Vprav zato ga je Ivan Cankar v svoji povesti Martin Kačur porabil za model kmečkega župnika v Blatnem dolu — Rozman je bil tedaj na Rakitni, kjer ga je Cankar lahko spoznal in videl pri njegovem kmetovanju. Seveda kazensko ni Rozman šel gor, kakor slika Cankar svojega fajmoštra, pač pa je tista čudovitost Cankarjeva pridiga v Kačurju, ki jo je gruntal dneve in dneve, precej podobna Rozmanovi originalnosti. Koliko bi vedeli o njegovi hudomušnosti povedati trški kaplani, ki so hodili k njemu v Kovo na češnje in tudi k — spovedi. Gospod Jurij je tudi mnogo premolil za svoje župljane v svoji cerkvi, koliko je tu storil za svoje ljudi, ve samo Bog. Gospod Jurij je bil kmet. Če si ga prišel iskati — samo obiskati ga skoraj nisi mogel, ker mu za take reči ni bilo — si ga največkrat našel na polju z motiko ali rovnico, ali pa je delal kaj okrog hleva ali v sadovnjaku. Čebele so bile njegovo veselje, seveda moderniziral svojega čebelnjaka ni nikoli. Spominjam se, da mi je kot dijaku prinesel v koritcu za čebele, da mi postreže — hruške. Posebno je znal vole opati, konja ni maral. Po vino za maše se je pejal sam k g. Francku v Podbrezje, kar na lojtrah in z volom. Kmečko je tudi jedel, silno skromno, pil le izjemoma kaj vina; vprav zaradi te izredne skromnosti v jedi je dočkal tako visoko starost, polnih 86 let. Kmečko je bilo tudi njegovo stanovanje. Njegova dolga pipa je slonela kar v žaganju pljuvalnika, kadar je ni rabil, matrike so ležale razmetane po mizi in pod mizo, pare in di-narje od pušce je zbiral v peharju, zasebna knjižnica je ležala sredi sobe kakor kup žita; a on je našel takoj vse. Bral je mnogo Fleuryjevo cerkveno zgodovino v francoščini, bral je do zadnjega sv. pismo v hebrejščini, vid je imel izvrsten, tudi slovansko jezikoslovje s staroslovenščino mu je bila prijetna zabava. Zato je tako rad razpravljal o tem, kako piše sv. pismo — o Slovanih, kako smo Slovenci prvotno prebivalstvo teh krajev in ne priseljenec. Ohranil se je še njegov dober prevod psalmov iz hebrejškega izvirnika in razprava o starih Slovincih. Da bi bil pokojni gospod imel priliko za nadaljnjo izobrazbo, bi bil lahko mnogo storil s svojo izredno nadarjenostjo. Bil bi moral svoj čas postati profesor hebrejščine v ljubljanskem bogoslovju, pa je sam odklonil, bil je preskromen.

Ljudje so ga silno spoštovali, čeprav niso nikdar vedeli, kako nadarjenega gospoda imajo. Kako se je Kovorjanom smililo, ko ni mogel več vse cerkvene službe opravljati in se je nekajkrat pred oltarjem zgrudil. Jokali so zaradi njega. »Saj se nam gospod smilijo,« so pravili in kar neradi so ga dali, ko je odšel v pokoj. Kakor je svoj čas v Kovo prišel natihome, kar za polji in pod gmajnami, tako je nepričakovano hotel tudi oditi. Sedel je na lojtrski voz svojega brata iz Trboja in velel pognati. Šele tedaj so ljudje spoznali, kaj se

Ljubljana in okolica v zemlj. knjigi

123 in pol milijona intabulacij — Boben poje

Ljubljana, 7. januarja.

Zemljiškoinknjižni urad ljubljanskega okrajnega sodišča je nameščen v posebnem traktu justične palače. Velika dvorana je precej temna. Pozimi pa je tudi hladna. Trije uradniki so zaposleni z vknjiževanjem dolgov in hipotek, z vknjiževanjem lastninskih pravic, raznih drugih bremen in parcelnih sprememb. Urad ima v velikih omarah težke folijante, ki hranijo vse tajnosti gospodarskega življenja in nehanja. Hrani pa tudi nad sto let stare knjige, kamor so na povsem drug način zapisovali pravice in dolgeve.

Splošni pregled zemljiške knjige zgovorno osvetljuje vse križe in težave, ki tarejo okoliškega kmeta in ljubljanskega meščana v teh razburkanih časih. Urad obsega 77 okoliških katastrskih občin z 312 večjimi in manjšimi vasi ter 9 kat. občin za mesto. Lani je bilo sicer manj zemljiškoinknjižnih vlog, namreč le 6619, nasproti predlanskim 7102. Iz knjige se jasno očituje osobito denarna kriza in omejitve, ki so nastopile že septembra 1931. Intabulirano je bilo ogromno hipotek in terjatev, prevladujejo pa v prvi vrsti prisilne vknjižbe. Lani je bilo celotno vknjiženih 123.448.560 Din 55 par raznih posojil in terjatev, najvišji zneski so dosegli celo 5 do 7 milijonov. Vknjižene pa so bile tudi prav minimalne vsote, tako od 50 do 200 Din. Poročali smo sicer drugače mesečno o stanju zemljiške knjige, danes se omejimo le na december.

V decembru je bilo poslovanje prav živahno, kajti vloge so dosegle svoj rekord s 776 vlogami, dočim je bilo ostale mesece povprečno do 500 predlogov. Ta pojav je treba tolmačiti tako, da je bilo uradu predloženih od državnih geometrov nad 350 uradnih poročil, ki se nanašajo na delitve parcel in popravno mejo v okolici in mestu. Zaradi krize je bila sicer spekulacija z zemljišči dokaj omejena, v decembru pa je bilo vendar izvršenih 53 prenosov lastninske pravice. Zanimivo je dalje, da so bili stavbni krediti dokaj malečevitni, kajti stavbo gibanje v okolici ni bilo tako živahno, kakor prejšnja leta, ko so mali ljudje, državni in privatni nameščenci gradili svoje domove v neposredni okolici, tako na Viču, Zgornji Šiški, St. Vidu, Vodmatu in v Mostah. Za gradnjo hiš so bili prejšnja leta dovoljeni milijonski krediti, letos prav neznatni.

V decembru je bilo izvršenih za 3.058.189 Din prostovoljnih intabulacij, realnih eksekucij pa je bilo zabeleženih 125 za skupno vsoto 1.213.349 Din

40 par. Skupaj je bilo decembra intabulirano 4 milijone 271.538 Din 40 par. Davčnih zaostankov je bilo vknjiženih za 305.653 Din 85 par, najvišji davčni zaostanek je znašal 175.871 Din. Na nepremičnine obratnikov in podjetij se je OUZD vknjižil na neplačanih prispevkih z zneskom 56.173 Din 55 par.

Veleznačilno je dalje, kakšno sliko kaže zemljiška knjiga o davkih. Od septembra do konca leta je bilo v knjigo zapisanih skupaj za 5.090.888 Din 78 par davkov, najvišji znesek septembra 4 milijone 393.205 Din.

Pa tudi tuje valute so v knjigi reprezentirane, tako švicarski franki, zlate marke in dolarji.

Se obupnejšo sliko predstavlja statistika o izvršenih eksekucijah v okolici in mestu. Izvršilni oddelek je naravnost zabarikadiran z vlogami. Izvršilni organi so noč in dan vpreženi in morajo loviti dolžnike. Ta oddelek ljubljanskega okrajnega sodišča je pred vojno izkazoval kvečjemu nekaj nad 1000 številk, po vojni je bilo sprva tudi razmeroma malo posla, toda zadnjih pet let se rubežni prav z veliko naglico množe. To dokazuje pregled za zadnja tri leta. V letu 1930 je oddelek zagnal 8630 izvršb, predlanskim 9694, a lani 12.242. Zato vodita izvršilne posle kar dva sodnika, Lani s. o. s. dr. Andrej Dolinar in s. o. s. dr. Vladimir Rupnik.

Podrobnosti izvršilne statistike pa govore o žalostnem položaju vsega mestnega in okoliškega prebivalstva. Na 1221 zemljiških je bila vknjižena prisilna zastavna pravica za razne, tudi malenkostne vsote. Mnogo je bilo odvetniških terjatev. Pri 85 posestvih je bila odredjena prisilna uprava, naposled je bilo predlagano 125 prisilnih dražb zemljišč. Rubežni nepremičnin so lani dosegli rekord z 9253 predlogi. Stalni mesečni prejemki in druge terjatve pa so bile zarubljene 2495 dolžnikom. Mnogo eksekucij je ostalo brezuspešnih, čeprav so upniki gnali stvar do skrajnosti in so tirali dolžnike celo na razodetno prisego. Nad 47 podjetij je bila proglašena prisilna uprava. Deložniških predlogov pa je bilo 255.

Tak je gospodarski položaj stolnega mesta Ljubljane in okolice v luči sodne statistike!

Bel zobje: Chlorodont

Merzel Gašper - 60 letnik

V Knezdolu pri Trbovljah je na praznik obhajal 60tiš svoj god Gašper Merzel v krogu svojih dragih še vedno čil in vesel, tudi tedaj, ko je treba radi dobre stvari kaj pretrpeti. Bog ga živi!

Zbor vojnih dobrovoljcev

Organizacija dobrovoljcev je nepolitična in ni vezana na to ali ono strujo v narodu, na to ali ono vlado. In taka najo organizacija ostane tudi v bodoče.

Na sv. Treh kraljev dan dopoldne se je na običnem zboru zbralo lepo število bivših vojnih tovarišev, zlasti kmeti in delavski stan sta bila častno zastopana.

Takoj po otvoritvi običnega zbora je predsednik tov. A. Lorgor po kratkem uvodu predčital pozdravne in vdanostne izjave. Nato se je predsednik hvaležno spomnil lani umrlih tovarišev dr. Slavka Erhartiča in Janeza Zorca, čenur so se odzvali zborujoči tovariši s trikratnim klicem: »Slava!«

Tajnik tov. Prinčič je podal obširno in izčrpno poročilo o vsestranskem in intenzivnem društvenem delovanju. Organizacija se je toplo zavzela za pravilno in dokončno izvajanje agrarne reforme v zvezi z organizacijo agrarnih interesov. V okolišu društva se je ustanovila tudi Stavbna zadruga vojnih dobrovoljcev, ki ima namen postaviti lično dobrovoljce naselje s primernim spomenikom ob 20-letnici ustanovitve prvih dobrovoljskih vojnih edinic. Na mestni občini ljubljanski je sedaj, da čimprej povoljno reši vprašanje primerne stavbišča

god, in pridrevli so jokati za slovo in segat v roko; on pa je vzniku: »Poženite in je šel, ker ni maral nobene časti. V tej njegovi veliki ponižnosti sem ga vedno sveto spoštoval. Predrt klobuk z zamočenim prahom za prst na debelo, za petek in svetek, je bil zanj vaja v ponižnosti; kdor ga je zaradi te čudaške noše grajal, ga ni poznal.

To bi bil gospod Jurij hud, če bi bral, kaj o njem pišemo. To bi tajil, da ni res. Prav tako je bilo tedaj, ko se je duhovščina kranjskega okraja na Jurjevo pred tremi leti poslavljal od njega v Kovoju. Prestregel nam je proti navadi, celo pesem smo zanj zložili, odkrito je bil vesel, a je tudi tedaj dostavil, da moramo biti predvsem ponižni. Kako rad je ta svoj nauk, ki ga je učil in živel, dokazoval iz zgodovine krivih ver, zlasti Arija, Fotija in Lutra.

Vprav to njegovo veliko vrlino moramo ohraniti v njegovem spominu. Z gvinjenim mislim ob njegovi smrti nanj ki je mogel veliko dati onemu, ki je znal govoriti z njim in ga znal poslušati.

Noge so mu otekale že več let in ga ovirale pri izvrševanju duhovske službe. Lani na vernih duš se je prehladil, z adventom je obležal, pridružil se je še mrzlca in na novega leta se je preselil v večno pomlad. Bil je zdelan in upadel v obraz — ob krsti mi je prišlo zdelan na misel — kakor arški župnik. Pokopal ga je smledniški župnik g. Jožef Cegnar.

Gospod Jurij, počivaj v Bogu, božji Pastir naj bo tvoj plačnik!

Jože Pogačnik.

Dolly milo

Lavendel, Buttermilk, Idol, Chypre so najboljša za negovanje lica

Učenec in učitelj

Jesenice, 4. januarja.

Bili so na Jesenicah časi, in to še pred komaj 15 leti, ko še nikdo ni niti poznal smuču, kaj šele da bi se vozil z njimi. Edini, kateri je bil predmet občudovanja, je bil neki skandinavski inženir, ki je bil tedaj pri KID. Edino ta je smučal pod goliškimi plazovi.

Pa danes? Danes je na smučih vse, staro in mlado, priprosto in premožno, moški in ženske, gospa ali kuharica, tovarnar ali zadnji delavec, vsi so enako strastni smučarji. Zato nič čudnega, da je tudi 66 let starega Janeza Krivca »prijelec, nekdanjega predsednika Katoliškega delavskega društva na Jesenicah in sedaj upokojenega tovarniškega uslužbenca, da si je tudi on omislil smuču. Za »učitelja« pa si je izbral sosedovega Marko-vega 7 letnega Franceta Vilmana. Na sliki vidimo, s kakšno vnemo mali Francek inštruiru sicer v vsem podkovnanega Krivčevega Janeza. In kakor je videti, ta z zanimanjem sledi teoretičnim navodilom. Kako je s prakso, na sliki ni videti, pač pa lahko povemo, da je po par telegenmarkih tudi to šlo. In sedaj je gospod Krivec že med onimi, ki se hočejo poskušati v tekmi.

Snega imamo po dolinah dovolj, na južnih pobočjih pa ga je sonce kar pobralo, na veliko žalost starih dilčarjev in Kopišarjeve mame, ki je pripravila obilne posode čaja, pivec pa od nikjer. Smučarji pa se tolažijo, da, kar še ni, je še vse lahko. In tako pravimo tudi mi.

Tri hude nesreče pri delu

Jurklošter, 6. januarja.

V graščinskem hribu v Jurkloštru pri Laškem delavci sekajo les in ga spravljajo v dolino po ri-žah. Med drugimi delavci sta 5. januarja zjutraj spravljala les na rižo tudi Cambloh Ivan, posestnik iz Henine, p. d. Funkel, okoli 30 let star, in 22 letni Pušnik Jurij iz Grahoš pri Sv. Trojici. Veselo sta se kotila precej debelega hloda. Tukaj hlood imenujejo »klecc«. Funkel je hotel prestopiti klec in je z levo nogo ravno kobalil čezenj. Pušnik pa je v tem hipu neprevidno zavijtel cepin, hoteč ga zapčiti v klec, pa ga je zapčil Funkelmu v levo nogo prav nad kolenom. Cepin je radi težkega zamaha presekal meso, kite in še nekaj kosti ubogemu Funkelmu, ki se je onemogel zgrudil na klec. Kri mu pa še ni nič otekala. Na njegov obupni klic so prihiteli še drugi drvarji, ki so ranjenca prenesli na rokah do ceste. Tam je začel šele krvaveti. Naložili so ga na graščinski avto in prepeljali v celjsko bolnišnico.

Funkel je tem bolj pomilovanja vreden, ker ima že pol leta bolno ženo, en otrok mu je nedavno umrl za davico in sam se je tudi v gozdu pred dobrim mesecem ponesrečil, ko je padel z desno roko na ročno žago in so mu ostri zobje raztrgali meso do kosti. Iz bolniške blagajne pa ni dobil podpore, ker je v silni oskrat doma živino kmil, ko je prišel ravno pregledovalec k njemu.

V tukajšnji tovarni se izdelujejo razni lesni izdelki, kakor ležalni stoli, lesena kladiva za kuhinje, toporišča za sekire, leseni obešalniki, okviri itd. Med drugimi delavci v tovarni je Robič Anton, 23 leten mladenič iz Lahovega grabna, p. d. Pompetov, zaposlen pri rezalnem stroju. V sredo 4. januarja je ravno na stroju obrezoval neki ovalni okvir in ga močno tiščal v stroj. Nenadno se okvir prelomi in ubogi Robič bulne z rokama v stroj, ki mu razme-sari dan in mezinice leve roke ter srednji prst desne. Po zaslišan obvezi v tovarni je odšel peš v celjsko bolnišnico.

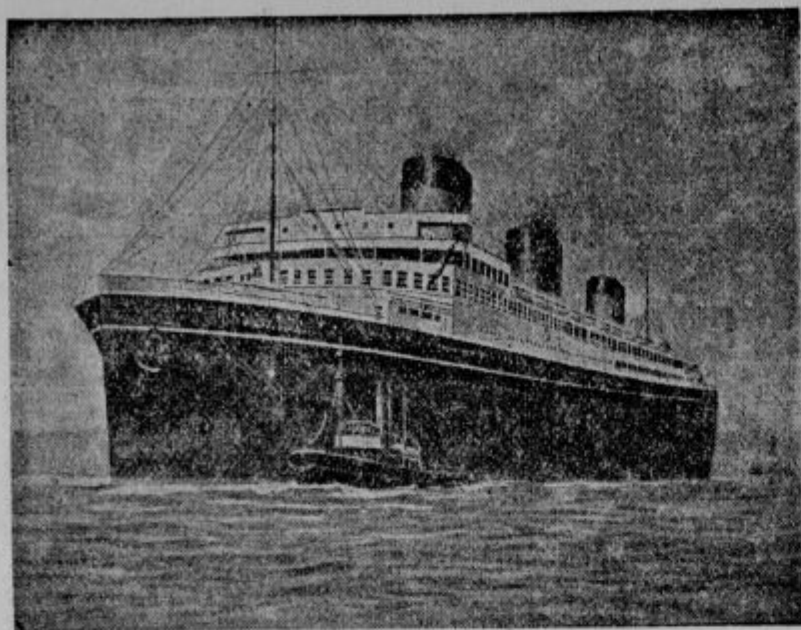
Pri Zorko Ivanu na Hribu v Lahovem grabnu 3 občine Jurklošter pomaga neki po očetu semkaj pristojni nemški rudokop Zorko Pepi obtesavati buko-ve železniške pruge. Ker močni 22 letni rudokop Pepi ni še dosti vajen sekire, si jo je na Silvestrov večer zapodil z vso močjo v členke nad stopalom desne noge. Revez sedaj sedi pri peči in obzaluje, da je porabil malo preveč svoje moči, ko je zadel svojo nogo namesto »švelarja«.

Predolge šolske počitnice imajo tudi marsikatero slabe posledice. Na Henini, občina Jurklošter pri Laškem, sta odšla g. upravitelj Ankele in gdnja učiteljica Ilica Trampuš na počitnice v svoj rojstni kraj. Šola pa je ostala prazna. To okolnost je porabil neki nepridiprav in ponoči 2. januarja vlomil skozi okno v pritično stanovanje gdnje učiteljice. Kaj in koliko je vlomilec odnesel, se ne da ugotoviti, dokler ne pride gdnja Trampuš sama nazaj in ne pregleda »razdejanja v Jeruzalemu«.

XV. dražba kožuhovine

se bo vršila dne 23. januarja 1933 na velesejmu v Ljubljani. Kože vseh vrst divjadi sprejema do 21. januar. 1933. »Divja koža« Ljubljana, Velesejem.

Plameneča baklja na valovih

Kapitan spremlja svojo ladjo

Stridesettisočtisočno francosko trgovsko ladjo »Atlantique«, ki je bila ponos francoske trgovske mornarice (o njeni strahotni katastrofi je »Slovenec« le obširno poročal), vlačijo sedaj vlačilci proti Portlandu, kjer naj bi pristala. Prav za prav se je le močno približala južnoangleški obali, kjer so ves dan stali tisočeri gledalci in strnoli v tiho tragedijo sredi gladnega morja, toda nastopivši viharji so jo odgnali znova daleč na široko morje in jo za 20 stopinj nagnili na eno stran.

Ker se boje, da bi se utegnili ta razkošno opremljeni velikan potopiti na vodni liniji, kar bi oviralo promet prekoceanjskih ladij, so postavili Francozi na stražo torpedni čoln, ki ima vse topovske cevi usmerjene na »Atlantique«, da bi v sili streljal.

Tudi kapitan Schoofs se je z nekaterimi častniki in inženirji vrnil v bližino goreče ladje; po mednarodnem pravu si sme namreč sleherni država prisvojiti ladjo, ki pristane brez kapitana in posadke na njenem teritoriju. Zato nadzoruje kapitan Schoofs reševanje svoje ladje. Če bi se trup »Atlantique« prizibal v angleško cono in bi ga tam prevzeli angleški mornarji, bi imela angleška država pravico vzeti si četrtino ladjine vrednosti. Prav zato hiti kapitan »Atlantique« na malem parniku s posadko 30 moč, da bi si predvsem obdržal posestno pravo na »Atlantique«, nato pa bi osebno nadzoroval njeno reševanje. Predsednik paroplovne družbe Peitel pa se je odpravil v Cherbourg in tam naročil policijskim oblastvom, naj slehernega človeka, ki bi se hotel povzpeti na »Atlantique«, zadržijo, pa naj bo državljan katerekoli države.

Kdo bo odkril skrivnost?

Tudi skrivnost požara na ladji »Georges Philippart« je ostala s sedmerimi pečati zapечатena. In vendar sta si katastrofi obeh ladij tako detajlno podobni! V obeh se je vnel ogenj v prvih jutranjih urah: ob 2.10 je zagorel »Georges Philippart«, ob 3.30 pa »Atlantique«. Izhodišče požara je bilo na obeh ladjah nezasedena kabina I. razreda. Oba ka-

pitana, Vicq za »Georges Philippart« in Schoofs za »Atlantique«, poročata o presenetljivi brzini, s katero se je ogenj širil. V obeh slučajih sta bili kabini za brezščitni brzovod pred ognjem uničeni! — Hkrati pa moramo misliti na redne ladijske požare v francoski trgovski mornarici: 31. decembra 1928 je nenadno zgorela ladja v Marseilles »Paul Legat«; Dne 18. avgusta 1929 je planil ogenj v ladji »Paris«; 21. maja 1930 se je potopila v Rdečem morju goreča »Asia«, 8. oktobra 1931 so komaj rešili »Lamartine« iz plamena. Leti 1932 in 1933 pa sta doživeli katastrofo »Georges Philippart« in »Atlantique«.

Libertec veže te dogodke (zlasti dva poslednja) z nekakimi domnevami na izvestne države, ki imajo morebitno korist, če se manjša število velikih francoskih trgovskih ladij... Dostavlja pa še to misel: Pred vojno je neki francoski govornik opozoril na gotove nemške parniške družbe, ki so vzdrževale v Le Havreu agente, kateri so šušali francoske mornarje k uporabi vprav na dan, ko so pripuli nemški parniki iz Hamburga; ti so potem naložili francoske potnike na svoje ladje.

Parnik »Atlantique« je bil izredno razkošno opremljen; tu so bili sportni prostori, trgovine vseh vrst, modni saloni, plesne dvorane itd., vse to v čudežno izdelani arhitektoniki. Pri umetniški sestavi so sodelovali mešane vsi sodobni francoski umetniki.

Ali je bil »Atlantique« zavarovan?

Na londonski zavarovalni borzi Lloyd so se širili po katastrofi senzacionalni glasovi, da je bil »Atlantique« zavarovan na tolikšno vsoto, kakor še nobena ladja doslej. V resnici je bil zavarovan na dva milijona funtov, to pa vseeno še pomeni tretjino manj, kot je parnik stal. Vzrok temu je seveda v dejstvu, da ni hotela nobena zavarovalna družba sprejeti tolike zavarovalnine. Isto se je namreč zgodilo tudi pri nesrečni »Normandiji«.

Francija je začela z vso strogostjo in natančnostjo temo tovrstnih zločinov, kakor so se baje noštno temo tovrstnih zločinov, kakor so se baje zgodili pri tolikih francoskih trgovskih ladjah!

Prva brezščitna slika gorečega »Atlantique«

Vaje z orodjem in na orodju za lahkoatlete

Vaj z orodjem imamo več vrst, bavili pa se bomo samo s onimi, ki sportniku najbolj koristijo, to so vaje s kolebnico in s medicinsko žogo.

Vaje s kolebnico.

Kolebnica je vrstica preko katere skačem, bodisi, da sam držim vrstico na obeh koncih, bodisi, da mi držita vrstico dva tovariša.

Najbolj izdatna vaja je ona, če držita vrstico dva tovariša (vsak za en konec v primerni razdalji) in jo stopnjema čim hitreje vrtita. Skakalec stoji tik ob vrstici (na sredi vrstice) in enonožno ali dvoonožno preskakuje vrstico, ne da bi se je dotaknil.

Vaje s medicinsko žogo.

Medicinska žoga je precej večja žoga kakor nogometna ter je napolnjena z živalsko dlako (običajno jelenovo) in tehta za moške 3 kg, za dame in otroke pa 2 kg. Vzede bomo le najvažnejše vaje, ki jih izvajata po dva, v primerni razdalji nasproti si stoječa sportnika. Ker je žoga precej težka in trda, jo je treba previdno loviti, da si ne pokvarimo prstov na rokah. Predpogoj pri vajah s to žogo pa je, da jo nikdar ne pustimo pasti na tla, ampak jo vselej vjamemo.

1. vaja: Razkoračna staja — z obema rokama primem žogo v vzročenje nazaj ter jo močno vržem naprej proti svojemu partnerju. Isto vajo ponovim v sedenju.

2. vaja: Razkoračna staja — iz predklona in z zamahom vržem žogo soročno skozi vzročenje čez glavo nazaj. Isto vajo ponovim v sedenju.

3. vaja: Razkoračna staja — z zamahom in predklonom vržem žogo soročno med nogama nazaj.

4. vaja: Razkoračna staja — žogo prinesem na križ ter jo soročno čez hrbet in glavo vržem naprej.

5. vaja: Razkoračna staja — žogo prinesem pred prsa ter jo soročno in vodoravno odsunem močno od sebe.

6. vaja: Žoge se oklenem s prsti nog ter jo s poskokom v zrak in zamahom obeh nog visoko gor, vržem naprej in v zrak.

Vaje na orodju.

Izbera je pri teh ogromna. Vzeli bomo tudi tu le ono, kar vsak sportnik najbolj potrebuje.

Drog.

1. vaja: Iz stegnjene vese z nadprijemom: dvigni se, da pride brada v višino droga. Vajo izvede petkrat.

2. vaja: Kolebaj močno naprej in nazaj po petkrat ter v mrtvi točki zakoleba skoči na tla.

3. vaja: Izvedi vmik spredaj — in odboško v desno (levo).

Bradlja.

1. vaja: Na začetku bradlje: stegnjena opora na rokah — hodi (z majhnimi koraki) do konca in skoči na tla.

2. vaja: Na začetku bradlje: stegnjena opora na rokah — izvedi skrečno oporo (skleco) in zopet stegni roki. Ponovi osemkrat.

3. vaja: Iz seda na eni bradljenici znotraj bradlje se opri pod kolenom na nasprotni bradljenici — z rokama vzroči in pojdi počasi v močan zaklon. To ponovi petkrat.

Krogi.

1. vaja (na mestu): Krogi so v višini brade. Stopi točno pod kroge, se primi z rokami zanje in se nasloni nazaj (nogi na mestu) — potem krožiš v desno (petkrat) in nato v levo (petkrat), nogi imaš pri tem ves čas na mestu.

2. vaja (na mestu — krogi v doskočni višini): Stegnjena vesa — kroži soročno v desno (osemkrat) in nato v levo (osemkrat) — pazi pri tem, da se ne zavrtiš okrog podolžne osi.

3. vaja (v gugu in v dosežni višini): Vzemi si srednje velik gug in izvedi v mrtvi točki predguga cel obrat v levo (desno), v zagugu pa cel obrat v desno (levo). To ponovi petkrat. V mrtvi točki zakoleba skoči na tla.

Konj.

Konj z ročaji na šir. Z zaletom izvedi: a) odboško v desno (levo); b) skreško; c) raznoško.

Konj brez ročajev na šir. Z zaletom izvedi: a) odboško v desno (levo); b) skreško; c) raznoško.

Konj brez ročajev na vzdolž. Z zaletom izvedi raznoško.

Koza.

Z zaletom izvedi: a) raznoško; b) skreško; c) strig. — Pri vsakem skoku zvišaj koza ali pa bolj oddalji odzivno desko.

Naravna orodna telovadba.

1. vaja: Postavi zaporedoma in v primerni razdalji konje, kozo, mizo in druge zapreke ter jih hitro preskakuj. Preko vsakega orodja napravi drugačen skok.

2. vaja: Orodje postavi slično kakor pri 1. vaji, samo da izvajaj vajo sedaj tako, da nekaj orodij preskočiš, pod nekaterimi se pa splaziš.

3. vaja: Postavi konje (brez ročajev), mize, kozo na vzdolž zaporedoma in v primerni razdalji ter teči po njih, razdalje med posameznimi orodji pa enonožno preskakuj.

Vse omenjene tri vaje izvedejo sportniki čim hitreje in sicer drug za drugim.

Poleg navedenih vaj vzamemo še skok v višino (z mesta in zaletom), skok v daljavo (z mesta in zaletom), plezala in lestve.

To bi bil torej program za zimski trening naših sportnikov. Seveda je za en večer preveč stvari, ko vadimo samo 1½—2 uri. Zato naj si vsak vodja napravi tak program, da bo vzel na vsakem treningu od vsake skupine nekaj vaj. Gimnastične vaje pa moramo vedno vse predelati in tudi skokov, najsi bo te ali one vrste, ne sme pri nobeni uri manjkati.

Če bodo izvrševali sportniki ta program redno celo zimsko dobo in če bodo v tem času enkrat na teden tekli na igrišču ali kjerkoli, bodo spomladaj takoj v formi.

I. K.—er.

★

Pri akademskih smučarskih tekmah v Šent Moritzu so prvi dan dominirali Avstrijci in sicer oni iz Innsbrucka. V smuku je v I. razredu zmagal Hugo Leubner iz Innsbrucka, v drugem razredu pa je bil prvi dr. Vetter iz Freiburga. Pruski princ Friderik si je pri tem zlomil nogo.

Teško atletska sekcija SK Ilirije priredi drevi v Ljudskem domu v Mostah pri Ljubljani svoj propagandni nastop. To pot nastopi kakih 25 težkih atletov v rokoborbi, dviganju uteži in boksu. V rokoborbi in dviganju uteži nastopijo vse kategorije, pri boksu pa dve. Ker je to prvi nastop v ljubljanski okolici in ker je ilirijanska težko-atletska sekcija pri prejšnjih svojih nastopih žela največji uspeh, se občinstvo noproša, da s svojo nedeležbo dokaže, koliko ceni

Sport

agilnost te sekcije in požrtvovalnost njenih članov. Zlasti fantom priporočamo, da si ogledajo ta sport in ga začnejo tudi sami gojiti.

Smučski klub Bohinj ima danes svoj klubski dan: Ob 8 start članov na 12 km, ob 13 start dece od 10 do 14 let na 3 km ter naraščajo od 14 do 18 let na 5 km. Start in cilj za vse je v Boh. Bistrici pred občinskim domom. Občinstvo naj v čim večjem številu obišče prireditve. (Poročilo smo prejeli še-le včeraj ob 5 popoldne.)

Nogometni turnir za brezposelne igralce se danes nadaljuje. Na Hermesovem igrišču nastopita ob 13 Grafika in Jadran, ob 14.30 pa Svoboda in Slovan. Na Korotanskem igrišču pa se srečata ob 14.30 Hermes in Korotan, napovedana predtekna med SK Zadrugo in vojskim timom odpade. Tekme postajajo vedno bolj zanimive in napete, kar je dokazal že sam obisk pri zadnji tekmi.

Sportne drobtine

Amerikanski lahko-atletiki se že pripravljajo za Berlin. Ob priliki obnega zhora je predsednik ameriške lahko-atletike zveze izjavil, da je treba takoj pričeti s pripravami za berlinsko olimpijado. V letni program se mora vpeljati pravi sistem. Da bodo mogoče primerjave njihovih uspehov z nasprotniki tostran luže, je treba vpeljati povsod metersko merilo. Vsako leto naj se priredi sportni teden, v Chicagu naj se pa za čas svetovne razstave izpelje velik miting, na katerega naj se povabijo vsi narodi, zlasti Nemci. Berlin bo, po vseh pripravah sodeč, za časa prihodnje olimpijade, mesto sportnih senzacij.

Nurmijske diskvalifikacije tudi njegovi rojaki v Ameriki ne morejo prenesti. Sedaj so namreč podvelji organizirano akcijo, da bi mu zopet izvozili amaterstvo. V koliko se jim bo to posrečilo, bo šele pokazala bodočnost.

Francoska smučarska reprezentanca za Innsbruck je že določena. Po zadnji izbiri bodo na tem internacionalnem srečanju zastopali francoske barve R. Berthet, A. Jamet, H. Becker, R. Villemagne, A. Tournier in C. Bunau.

55.000 km v enem letu je prevozil mladi Anglež A. Humbles na svojem kolesu ter s tem poltel rekord Francoza Marcela Planesa, ki ga je imel od leta 1911. Dnevno je prevozil ta vztrajni Anglež 160 km, neglede na to ali je bilo vreme lepo ali deževno. To na prvi pogled sicer imponira, vendar pa tako nezmiseln pretravanje nima s sportom nič skupnega.

SOS, mednarodni signal, ki se ga poslužujejo ladje na morju, kadar so v nevarnosti, imajo tudi alpinisti, toda žal ga premalo poznamo. Kajti znano je, da so zašli celo najbolj izkušeni alpinisti v nevarnosti, iz katerih so se le z največjo težavo rešili ali jih je pa dohitela celo smrt. Kaj se zgodi v takih slučajih z onimi, ki niso vajeni težkih naporov in redkokdaj posejajo gorske vrhove, je jasno. Zato so vpeljali alpinisti zasliči »signal«, ki bi ga morali poznati vsi turisti in smučarji. Ta »signal« obstoji v tem, da damo v teku ene minute v enakomernem razdobju šestkratno vidno in slišno znamenje. Po preteku ene minute se ta znamenja tako dolgo ponavljajo, da dobimo odgovor. Podnevni dajemo vidna znamenja z robcem, ponoči pa z lučjo (laterno ali s šestkratnim vžigom vžigalice in slično). Slišna znamenja pa so: klici, življenji in slično. Vsa znamenja se morajo dajati v enakomernem razdobju, na kat je zelo paziti. Odgovor obstoji v tem, da damo v dobi ene minute v enakomernem razdobju trikratno znamenje onemu, ki išče pomoči. Po preteku ene minute to ponovimo in sicer tako dolgo, dokler poneseš, oziroma oni, ki išče pomoči, ne prejenja s svojimi znamenji. S temi znamenji naj se seznanijo vsi smučarji in turisti in tudi oni, ki delajo manjše ture.

„Ampak jezik očistite peg“

Ta le protivni veznik »ampak« je sila priljubljen v časniki. Uporablja se povsod tam, kjer se hoče poudariti neko nasprotje. Umljivo je, da ga najpogostejše najdemo v smešnicah, ki svoj smešnostni učinek opirajo na nasprotja. Raba tega veznika pa je redko pravilna, marveč ga postavljajo v vse mogoče stavke, kakor da bi slovenščina imela samo ta protivni veznik.

Takih slovničnih grehov ne delajo samo časniki, karji (pri katerih se radi naglice v delu marsikaj spregleda, ne pa opraviči), ampak tudi publicisti in pisatelji. Celot pri Ivanu Preglju (»Ženske povesti«) sem našel na napačno rabo tega veznika. Predvsem pa opažam (na jeziku in na papirju) pri tistih pisateljih, ki so ljubljanci ali pa v Ljubljani delj časa bivali. Kje ga je pa Ljubljana dobila?

Predvojnega ljubljancina so označevali in spoznavali po nemškem »abere«. Zdej je volk menjal dlako. Prej se je ta dlaka izražala z »abere«, zdaj se pa z »ampak«. Kakor se je prej vedno slišal »abere« in spet »abere«, tako gospoduje zdaj »ampakarstvo«. Kakor gumij so raztegnili ta protivni veznik. Z »ampak« izražajo karanje, ogorčenje, svarilo, vzdihovanje in slično, to pa v živji in pisani besedi.

Napačnih vzgledov ne bom navajal, ampak bom raje poudaril, kako se »ampak« pravilno rabi. Saj bo lahko spoznati, kdaj in kje je napačen. Naslovni primer je dovolj kričeč!

Kadarkoli se »ampak« postavi v začetku govora, stavka ali odstavka kot samostojen veznik, je napačno rabljen. »Ampak« ni samostojen veznik in se kot tak ne more nikoli rabiti, ampak se more rabiti le v stavkih (miselnih odvisnih), v katerih se izražena misel naslanja na prednji stavek ali na prej izraženo misel, ki se ji nasproti postavi nasprotno mnenje. »Ampak«, ki je protivni veznik, je mogoče samo v tem smislu, povsod drugod pa, kjer se protivnost ne izraža, je napačen in se mora namesto njega rabiti kak drug veznik (a, ali, pa, toda, vendar).

Za pravilno rabo je dalje potrebno, da je prednji stavek zanikan. Če bi nikalnice ne bilo, je »ampak« v sledečem stavku napačen. Seveda ni dovolj, da je prednji stavek zanikan, njemu sledeči in z njim zvezani stavek pa bi izražal drugo misel, ampak je potrebno, da se s tem »ampak« naravnost oporeka in ugovarja tistemu in istemu mnenju, ki ga prejšnji stavek zanika. Če bi se v prednjem stavku nekaj drugega zanikalo, kakor pa se hoče z »ampak« stavkom nasprotnega povedati in trditi, tedaj se »ampak« ne sme rabiti, ampak kak drug veznik.

Ne sme se torej »ampak« postaviti za trditeljem prednjim stavkom. Dalje ne tedaj, kadar k prednjemu, četudi zanikanemu izrazu nasprotujoča trditev. Odločno in nikakor pa se ne sme rabiti protivni veznik »ampak« v začetku govora, stavka, stavkovnih skupin in odstavkov.

Na podlagi navedenega se je mogoče izogibati napačni rabi veznika »ampak«. Seči bo treba po kopici drugih protivnih veznikov (pa, a, temveč, marveč, toda, vendar), kadar niso podani pogoj za rabo veznika »ampak«.

Fr. G.

LEPOTE NAŠE ZEMLJE

Sv. Trije kralji na Pohorju

Na poti s Klopnega vrha na Veliki Vrh naleti na mesto, ki ga domače ljudstvo imenuje pri »Treh žrebcih«. Tu je stala nekoč stara debela bukev; v njo so bili zabiti trije žrebci v znamenje, da je tu skupna meja treh vzhodno-pohorskih veleposlov: falskega, bistriškega in konjiškega. Dva mejnika iz l. 1665 še spominjata na oni čas. Eden stoji na travniku pred cerkvijo, drugi četrt ure nad njo v grmovju nad potjo, ki pelje okoli Velikega vrha. Oba sta popolnoma enaka; na vzhodni strani imata grb in naslov bistriških, na zapadni strani

Sv. Trije kralji na Pohorju.

pa grb in naslov tedanjih konjiških (Tatenbachovih) graščakov. I. W. V. G. V. H. D. L. F. Z. B. V. (= Johann Weichard Vetter, Graf und Herr von der Lilie, Freiherr zu Burg Feistritz), H. E. D. H. R. R. G. Z. R. V. T. (= Hanns Erasmus des heiligen römischen Reiches Graf zu Rinnstein und Tattenbach); slednji je oni Erazem Tatenbach, ki je bil 24. nov. 1671 na gradu v Nemškem gradu obglavljen radi veleizdaje. V bližini, na gostoposumljenem Jelovem vrhu, tik pod 1347 m visokim Velikim vrhom, najmarkantnejšo in najrazglednejšo goro v celokupnem vzhodnem Pohorju, so se stekle nekoč meje treh vzhodnopohorskih pražupnij, krške, slivniške in konjiške. In tu — prvotno v slivniški pražupniji, sedaj pa v konjiški dekaniji, — se dviga kot podružnica župne cerkve sv. Petra in Pavla na Tinjah znamenita cerkev sv. Treh kraljev na Jelovem vrhu. Cerkev, zgrajena od celjskih grofov v gotičnem slogu, stoji sredi podolgovatogrogle planine, ki je obdana okoli in okoli od visokega in gostega jelovja, tako da zagledaš božji hram šele, ko že stojiš pred njim. S Tinj, s Kebla, iz Oplotnice in Prihove, iz Ruš, od sv. Martina in sv. Lovrenca, pa tudi iz še bolj oddaljenih župnij prihaja sem domače ljudstvo, planinci in smučarji pa iz Slov. Bistrice, iz Konjic in od vseh naših pohorskih koč.

Ko stopiš iz gozda, obstojiš in obstojiš nad tiho, mlo in lepo idilo, ki je tu skrita na tako majhnem kosčku pohorskega sveta. Naj pripeka vroče poletno sonce in rdeči debele mašine na obširni »trati« na Velikem vrhu, naj divja razjarjena burja preko globoke zareze čez »Beigotac« in Lobnico od Dravinje do Drave, naj pokriva debela snežna odeja, z ledenimi kristali in oledenelimi vejicami in iglami prelukana, cerkev, njeno skriljasto streho in njen zvonik, pianico okoli nje pa božično jelovje in smrekovje: Mir, nebeški mir je razlil vodno tu okoli in znotraj te samotne cerkve, ki te hitro zaziblje v premišljevanje in pobožno razpoloženje. Izmed vseh pohorskih cerkev, ki so bile vse približno v istem slogu postavljene, je ona največja in najpompoznejša, če tudi najmanj znana in najbolj zapuščena.

Kakor Uršinski cerkvi na Plesčevu tudi njej niso dali trdnih tal, tlaka, tako da mora pobožen narod na vlažnih ilovnatih tleh stoječ, poslušati besedo božjo, gorsko pridigo. Pa je vključ temu njena notranja oprema veleznanimiva, kakor je privlačna njena zunanja stran in okolica. Orgelj nima, pač pa prostorno pokrito stebrišče za nje, kjer kaj obrano pojejo domače cerkvene pesmi pevci in pevke s Tinj. Kdor si natančneje ogleda svetilnike in svetnice in druge iz lesa izrezljane svete podobe, ki jih hranijo veliki glavni oltar s sv. Tremi kralji in s sv. družino in dva stranska oltarja, oni na evangelijski strani s sanjimi moškimi svetniki, oni na listni strani pa s sanjimi svetimi ženami, med njimi sv. Lucija in sv. Agata, ta se mora čuditi nad neverjetno finostjo, gracioznostjo in živahnostjo vpodobljenih svetnikov in svetnic. V tem lesu ni nič lesenega; v teh podobah, izdelanih iz lesa, je vse polno življenja in življenjskega soka, vse polno neutečenega hrepenenja in osvežujoče živahnosti; pa tudi nič svetohlinstva, nobene potuhnenosti, temveč sama odkritost, samo veselje do življenja, sama zadovoljnost s samim seboj. Pristen odraz pohorske duše.

Veleznanimiva znamenitost cerkvice pohorskih sv. Treh kraljev je Rubensova slika, ki na deski, 8 pedit dolgi in 3 pedit široki, naslonjeni na levo steno od glavnega oltarja, prikazuje prizor, kako se sv. Trije kralji poklanjajo novorojenemu Zvečdarju, Mariji in Jožefu v družbi s tremi pastirji z volčkom in osličkom in treh žensk in treh moških, ki so ravnapotno zvedeli vest in prihiti v Betlehem. V živem kontrastu z živahnostjo in gibčno okretnostjo svetnikov in svetnic na oltarjih so podobe na tej Rubensovi sliki vse okrogle, debele, polne in masne, pisane in precej razgaljene; dokaz, da je cela slika veren in vesten posnetek tujega, španskega originala.

Kakor stoji sicer cerkev sv. Treh kraljev sama in osamljena, korenini vendar v preteklosti domačega ljudstva in je v njega sedanjosti in vesled tega tudi v njega bodočnosti močno zasidrana. Na desni listni strani glavnega oltarja visi ob steni dvojje zarjavelih verig za človeške noge. Zupljan, doma

v timjki fari, je bil leta in leta v turškem ujetništvu s njimi vklejen; pa se mu je posrečilo iz globoke Turčije uiti in srečno z verigami v rokah vrniti se domov. V veden spomin jih je obesil na sedanje mesto. Antonija Hleb iz Ruš doma, pa je leta 1841. v zahvalo sv. Luciji za ozdravljeno oslepolost dala ob steno pritrčiti votivno tablo, ki sedaj počasi trohni, kakor oltarji, v kolikor so leseni. Votivna tabla za glavnim oltarjem z napisom: »St. Jerusalemska Mattie z okorno, leseno podobo Marije, tabla sv. Jožefa s cirilskim napisom, druga pa s francoskim: »Notre Dame du sacre coeur« na steklu naslikane slike 7 zakramentov z nemškimi besedilom, pisanim bustrofedon, t. j. v laki smeri, kakor kmet orje in ne kakor mi pišemo vedno od leve na desno; to so zanimivosti, ki bodo vsakogar zanimale, ki bo prvič prišel v nebeški in planinski mir zgodovinske cerkve sv. Treh kraljev na Jelovem vrhu.

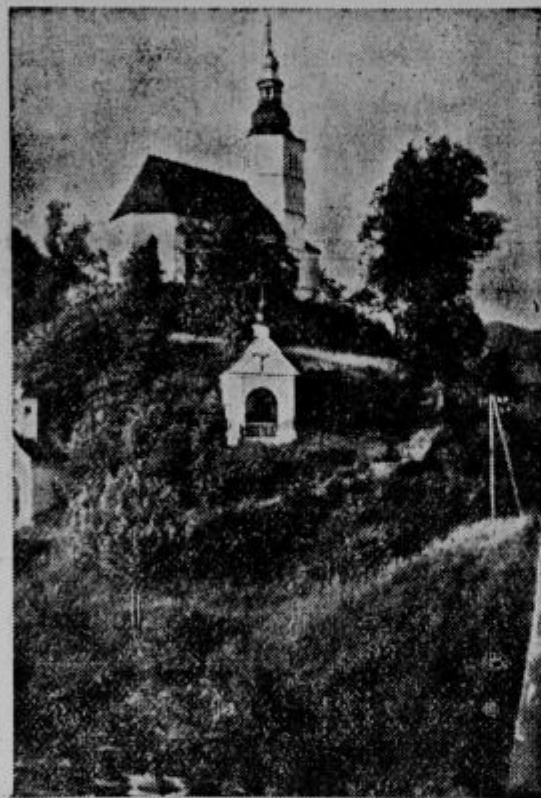
V višini skoro celih 1300 m ne morejo pri tej cerkvi obhajati patrocinja na praznik sv. Treh kraljev. Cerkevni shod so preložili na prijetno poletje in veselo jesen. Na šentlorenčevu nedeljo in na Malo Gospojnico. Smučarji pa, vozeč se iz »Senjorjevega doma čez »Pesce«, iz »Mariborske«, »Ruške« in s Klopnega vrha, se vendar radi ustavljajo v hudi zimi pred njo, zlasti v razsvetljenih, jasnih nočeh. Nad njo se širi, boji in žari neskončni nebesni svod. Pa ko se prikaže čarobna zvezda, kaže sv. Trem kraljem smer do njihovega cilja, pokaže tudi vsem njim pravo pot z zimskega pohorskega kraljestva navgor v še lepše.

Dr. Fr. Mišič.

Dr. France Mišič:

Marija Gradec

To je majhekna ljubka cerkevica; to je nizek in okrogel hriček; je tudi skromna vasica z okusnim gradicem in navsezadnje celó obširna okoliška občina, ki bližnje mestice Laško tako tesno vklepa, da ima sredi njega svoj »Marijagradski občinski urad«. Kakor znamenita cerkev na tri ure oddaljenih Svétinah, kakor naša Gospa sveta in še marsikatera druga cerkev na Slovenskem se je tudi ta majhekna ljubka cerkevica imenovala nekoč »Pri naši ljubi gospe«, namreč Mariji: »Gradec« so bili zgradili naši predniki že mnogo stoletij prej vrh mi-zastega hrička; imeni sta se spojili in tako pravimo sedaj Marija Gradec, to je »Naša ljuba gospa Marija na Gradcu«. Da je bil nekdaj hriček res

Marija Gradec s severozapadne strani.

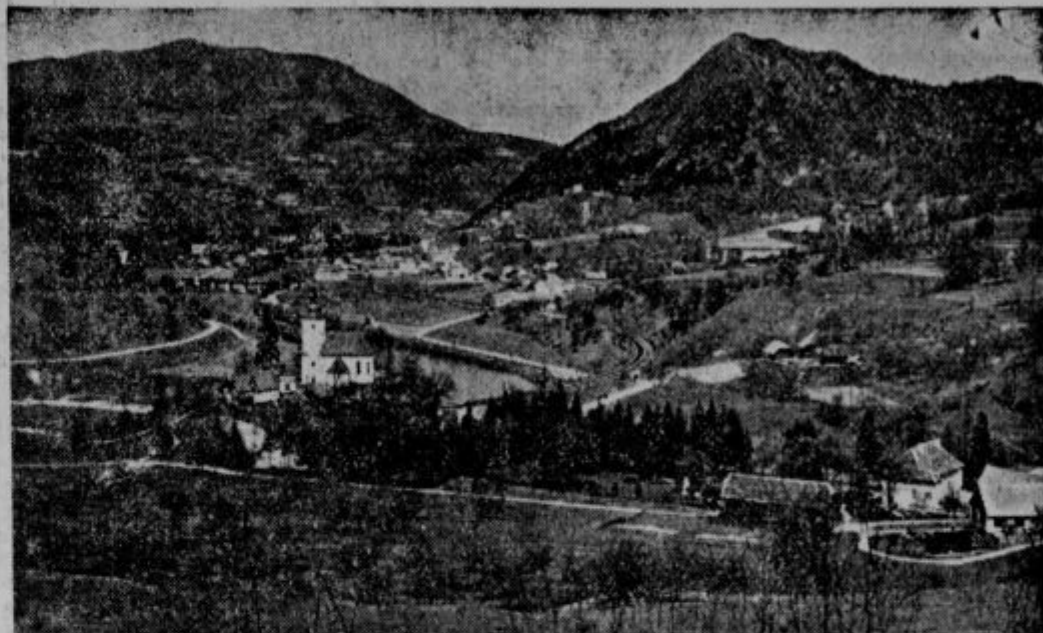
utrjen, dokazuje deloma še ohranjeno, na enem mestu več metrov visoko obzidje, ki štrli z nadvisoke skale kvišku. Po ukrivljeni poti z mnogimi stopnicami dosepeš tik nad Savinjo, železniško progo in cesto mimo dveh ali treh starih, močno zidanih kapelic, zadnjih ostankov križevih postaj, nekdaj segajočih v Laško, na vrh hrička, ki bi po svoji obliki zaslužil ime »Okroglo«. Sredi planice, ki jo še danes kot tip starega, proti Turkom in drugim roparjem zgrajenega »tabora« obdaja nizko obzidje, stoji v gotičnem slogu zidana cerkevica, skrita v večerni senci košate lipe; majhna in skromna po obsegu, a veleznanimiva po znamenitostih, ki jih hrani v sebi; privlačna točka za vsakogar, ki zna lepoto narave ceniti in jo družiti z vzvišenimi vtisi slovenskega božjega hrama; pa jo po vrh vseh pogladi s pripovedovanjem vseh onih viharjev časov, dob in stoletij, ki so z valovi bistre Savinje vred že šli tudi mimo tega sicer tako pomilnega božjega svetlišča, hričkov in gradca.

Masiven, spodaj štirioglat, zgornj osmerokoten zvonik je prizan na zapadno, vzhodno stran. Skozl ostrousločena vrata stopiš v cerkev. Še sedaj čitljiva spominska plošča ti pove, da je bila cerkev, ki so jo zabeli graditi leta 1505, posvečena leta 1526: »Die Kirche hat lassen Weißen und mellen die Ehr und Weis herr Mathias Stich, Burger zu Tyffer.« Je to oni slovenski kolonist s Koroskega, ki je vzgojil znanega Mihaela Tiferna, in kolega ime bereš tudi v nagrobnem kamnu župne cerkve v Laškem. Slike na presno, ki jih je on, bogat in ugleden Laščan, dal pred štirimi sto leti napraviti, dolgo časa pod beleženjem skrite, nam prikazujejo bolj v novem renesančnem, nego v starejšem gotičnem slogu kot najstarejša priča nove umetniške struje v 16. stoletju prihod in poklonitev sv. Treh kraljev. Jezusovo smrt na križu in njegovo snemanje s križa. S betne slike deloma beleže še niso odstranili, deloma pa jo zakriva mlajši, pred njo postavljeni oltarček sv. Janeza Krstnika. Te slike na presno kakor one v Vitanji vasi in na Svétinah so za zgodovino naše slovenske cerkvene umetnosti daleko večjega pomena nego ona nedokazana originalnost Thorwaldsenovih reliefov in kipov v laških toplicah. Na nasprotni, severni steni so sledi še drugih fresk; toda težko jih je razbrati in treba bo še večje roke, da jih nam odkrije. Lesen križ, lestva, petelin, slečena oblika, vrč, vrh, meč, klesče, kladivo, bič in še

drugi atributi zanimivega oltarja »Passionis Jesu Christie« onemogočajo natančno določanje onih že obledelih fresk. Glavni oltar B. V. Marije de monte Carmelo, leta 1768 na novo postavljen, pa bo po živi in živahni pestrosti svojih posameznih delov in celotne svoje kompozicije vsakogar priklenil nase, kdor se zanima za razvoj naše domače renesančne cerkvene umetnosti.

Ko stopiš iz cerkvice na zeleno planico okoli nje in se ozreš po okolici, obstojiš nad njeno privlačno mikavnostjo, pa se obenem tudi zaveš, da je ta »Gradec« po naravi bil kakor ustvarjen za tabor in da so bili na varnem tu oni podložniki jurkloštrke kartuzije, ki se leta 1573 niso hoteli pridružiti liliu Gregoriju iz Brdovca in so zato pred njim tu skirli vse svoje imetje, kakor sosednje Laško na svojem višjem in trdnjšem »Taboru«.

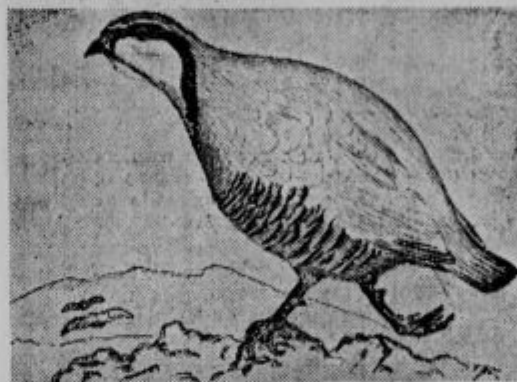
Marija Gradec stoji in leži ob Lahomšici, tam, kjer se ta potok pod Laškim mestom in pod Lahomškom izliva v Savinjo, ki zavije na tem mestu tik

Marija Gradec: Pogled z juga proti severu. V ozadju na levo Malič, na desno tium. Spodaj »Tabor« in Laško; Savinja in most in cesta iz Celja na Zidani most.

Kraška pesem

Skalne poljane, puščoba, sivo skalovje, vse razrvano. Redka porumenela trava je umirala med gruščem in meljem, daleč, visoko je bilo nebo. Na peseni ravnici, kjer je živalar ubog bor, bičan od dežja, od vetra vit, je bil reven zaklon, tja so hodili redki ptiči pet svoje večerne in jutranje pesmi, tja se je ozrl samotni popotnik, ki je zašel v skalno puščo. Edini znak življenja je bil ta krivi bor. V mraku, ko se je noč poslavljala in podajala dnevu roko, so pritekale po skalnem grebenu k boru sive ptice golobje veličnosti. Kot neslišno trkljajoče

skale so bile. V mladem dnevu pa, ko se je solnce zdrnilo daleč za ravnino, se je oglasila pri borovcu lepa kraška pesem skalnih jerebic. Kotorne so se klicale. Star samec, ki je vodil drobno krdelec, je stopil na skalo in zadical mlademu dnevu: Čepete, čep, čepete čep, čepete čep... Nelje se je sprožil kamen in ropotaje odletaval v globel, kotone so zginitile, prej je bilo okoli borovca vse živo, sedaj so se v trenutku plaho stisnile nobeno oko jih ni moglo najti.

★

Drobna jata skalnih jerebic je zletela na borne njive in tam iskala pišle hrane. Pobirale so odpadla zrna in travo, ujele tu pa tam hrošča ali mrčes, na večer se pa spet klicale. Onkraj skalnega grebena se je rahlo oglasilo klicanje druge kotorne, za kmalu zamrlo v molku sive pustinje.

Ptice so si poiskale varnih zavetišč, pa se pokrile pred krili noči, na katerih so jadrali prijatelji sočnega mesa kotorn.

S prvim dihom dneva so se privleklo z vrhov puste megle in zakrile sive golčave. Kotorne so tiho teklo po skalnem grebenu, pa se spustile na južna pobožja hribov, porasla z redko travo in brinjem, pa si tam poiskale bomo hrano. Razkropile so se na vse strani, pa se kmalu pričele klicati. Od daleč si čul čudno kraško pesem, pa se ti je zdelo, kot bi kdo v daljavi klepal koso, zdelo se ti je, kot bi zvenela prek pustil grebenov čudna tajna pesem, tajni poziv neznanih bitij. Potegnil je zapadnik in vrgel umazanost megle v doline. Medlo je posijalo solnce na zemljo od Boga in ljudi skoro zapuščeno. Pri boru so se zbrale kotorne. Lepi samec je stopil na skalo, sivomodrikasta, mestoma sivordecasta je bila njegova suknjica, grlo mu je obelo blestelo, od živodnega klijuna se mu je preko rjavega očesa do prsi vila žametno črna proga, rep je bil siv, ob strani rdečerjav, ob bokih in ob strani pa si je urejal ona lepa peresa, kras mirnih kraških ptic. Vsako pero posebej je imelo črno progo, pa rdečerjavo konico, osnova peresa pa je bila sinjerska. Peresa si je uredil kot dve veliki pahljaji, tesno pričleni k prsim, dvignil levo živo rdečo ostronožico na spet zaklical v megle, ki se je redčila. Kmalu je dobil iz dolinice odziv, dve putki sta se ločili od družinice, pa se sami potikali med redko travo in brinjem. Vsa družinica je bila zbrana, nekaj jih je mirno čepelo

pod cerkvico v ostrem kotu in kolenu v desno. Ko se oziraš izpred cerkvice čez obzidje, imaš prekrasno sliko pred sabo. Stožičasti strni Kum, ugasel ognjenik, pod njim stari grad »Tabor« in mesto Laško z vidno rastočimi ponosnimi poslopji slovenske gostilniarske pivovarne, prastara, deloma še romanska župna cerkev sv. Martina v Laškem, košati Malič, zadnji izrastek Mrzlice planine, pred njim gora Oljka z dvostolpno cerkvijo sv. Mihaela, pozidane leta 1637 od slovenskega kmeti Jarka, potem Zgamen s cerkvico sv. Kristofa, Strme z zadnjimi ostanki nekdanjih obširnih vinogradov, sloveče radiotermalne toplice, Zagaj, Zagajski vrh, Harje, Modrič in Radoblje: sredi tega pestrega hribovitega in goratega, pa vendar skrbno obdelanega sveta pa vesela in poskočna, vseh tudi nekoliko razposajena Savinja z dvema mostovima. To je slika, ki čaka umetnika, da jo spravi na platno.

Pa moraš priti sem, ko nosi Savinja s priročno eleganco in lahkoto splave in splavarje iz Gornje Savinske doline na svojem hrbtu tod mimo. Ko zdrkne splav skoz železniški most, aname vsak Savinjski splavar klobuk z glave, brž ko zagleda cerkvico Marijo Gradec, se prekriža in zmoli, opiraje se na svoj »vesovnik«, vsaj en očenaš za vse one, ki so že tod, nekdaj zelo nevarnem mestu, našli svoj grob v vodi, pa tudi zato, ker jim je tako draga in miha »Naša ljuba gospa na Gradcu«.

in se gredo na solnce, par se jih je kopalo v snem, pesku pod borovcem — srečna družinica.

Na pomla deso se kotorne, prav kot njihove po-nizne poljske sestre paroma razkropile na vse strani. Šle so nekateri na južna, s travo prerasčena pobočja, druge spet v strme prode, kjer je umiralo vse leto življenje, a ni moglo umreti. Vse leto je vneto bilje, se spenjalo in trudoma klico, pa le vzvetolet in rodilo seme, pa zamrlo v jesenskih viharah.

Majsko solnce je vzdrnilo mlade, drobne piške — kotorne so se zlegle. Mamica jih je poljala med borna gorska zelišča, jim tam iskala žužke, pozneje semenje. Na jesen so bile kotorne spet v kitah — starša in mladiči skupaj. Mladim samčkom so pričele rasti na karminasto rdečih nogah ostroge, stari so imeli že velike ostre, rožene ostroge.

Zapihala je ostru burja, trgala meglo in gonila oblake po mrzlem nebu. Redko drevje je ječalo, v skalah je piskal veter in si sam pel divjo pesem, pesem o mrazu in zimi, pesem smrti. Kotorne so trpele hude ure. Topla obleka jih je sicer varovala pred mrazom, a so vendar močno občutili ostru drevje poslance. Za obstanek so bojevale trde boje, zemlja je postala trda, drobne nožice niso mogle več najti zadostne hrane. Podale so se v nizave do bornih človeških selišč in tam prosile pri kokoših gostoljubja. Ob kozolcih so ostala oletena zrna, po potih so našle mrvico, ob skednjih in hlevih so brskale po odpadkih, da so se za silo prehranile.

Pa zatulil je sever svojo divjo pesem viharja, zapadnik je prištel od laških hribov. Vihra je divjala po kraških golčavah, nebo so prepregli sivi oblaki in kmalu so pisale v viharju prve snežinke, v gostih rojih. Snežilo je čezdne huje, kmalu je pričelo mest. Burja je spihala na robovih in obronkih sneg do gole zemlje, druge ga je nanašala na debelo. Preko gorskih hribov je tulil vihar, samotni kmet je s težavo utiral pot v silnem mežu. Po robovih je bil nizko priklonjen, veter mu je ostru bril obraz... Pod noč se je vihar polegel. Zjutraj je spet pričel. Ljudje so zdihovali in majali z glavami, vihar pa ni jenjal ves toden. Pred viharjem, ki ga je napovedoval ostru sever, so se kotorne umaknile v doline, kjer so se puste golčave umaknile hišam in po grapah sta prepletala robida in erobot goste vence. Tu so si iskale zavetja in hrane, ko pa je jenjal vihar, snega je bilo le dobro pod, so se podale spet malo višje.

★

Golčave je ovijala megla, kotorne so brskale po kolovozu in pazile na vsak šum. Brinjeve so posedale po mesecnih in ložno klicale v pusto meglino pokrajino. Kar je zaškrpalo sneg — po kolovozu je nekoč šel. Kotorne so se stisnile, prav do prve je prišel človek v megli. Kratek »bre« in kotorna je izgnila nizdol v meglo. Korak dalje, druga za drugo so letale nizdol, v za kotorne značilnem letu. Same kratke loke so opisovale njih kri-la, za hip so se dvignile, pa urno zavile proti tlom, in se skirle spet v varna kritja.

Vso trdo zimo so pretolkile, žal ne vse. Obiskat jih je prišel v jeseni solol, sivi ptič, ni jim pomagala njihova siva barva in urno padanje v letu, od vse kite sta dve postali žrtve viteške ptice.

Ko pa je po dolehen rumenelo listje, so prišli na kotorne lovi. Tudi njim ni pomagala njihova spretnost na polju, niso bili pravi kraški lovi, samo za spomin so nesli v doline eno iz cele družinice.

Po vrhu je zahtevala svoj trdi davek tudi zima, nočevale so pod krivim borom in zjutraj se šibkejša od njih ni več prebudila.

Druge so pretolkile trdo zimo in so na pomlad spe poživille puste, utrte golčave a svojo lepo kraško pesmijo.

Joža Herfort:

ŽENA IN DOM

Palica ali zdravnik

Slavko je bil po svoji zunanosti preljubozno, lepo dete, ki je namah osvojilo vsako srce. Kazal je tudi neko posebno zrelo modrost in tudi bistroumnost, tako da so si njegovi obetali zanj lepo bodočnost. Toda — nekaj pa z njim ni moglo biti v redu, kajti za praktično, resnično življenje je kazal čudno malo umevanja in zanimanja, že velik deček se ni znal sam prav umiti in obleči, prišedši iz šole ni nikoli vedel povedati, kaj se mora naučiti do prihodnjice, v šoli sami je marsikdaj kaj rekel ali storil, ki je vzbujalo smeh ali začudenje, mnogokrat ni znal, dasi se je bil doma naučil; pri telovadbi se je obnašal tako neokretno in boječe, da mu je utegnil biti živ in razposajen, bolj kakor vsi drugi. Profesorji so dali klicati starše in jim zabljali: Tepite ga, tepite ga! Je nadarjen, a noče.

Doma bi bilo z njim čisto lahko izhajati, če bi ga bili pustili, da se mu ne bi bilo treba ne umivati ne pošteno obleči ne učiti, ampak da bi se le igral in risal. Za risanje mu nikoli ni zmanjkalo ne veselja ne domislekov, vsak kos papirja je takoj pokrtil z vsemi mogočimi liki in podobami. Sole ni ljubil, bal se je je, celo mrzil jo je. Zaradi nje je bil pač neprestano vznemirjen in oviran, da bi se vdajal svojem najljubšemu opravilu: igri in risanju in pohajkovanju, ki mu je tudi izredno prišlo. Zaradi šole pa zaradi raznih nepojmljivih nerodnosti in nezmislivosti, pa tudi zvižčnosti, ki so bile v vedni opreki z resnico, a jih vendarle nisi mogel točno označiti za laž, je bil fant, ki je imel zelo skrbne vzgojitelje, od najranjše mladosti šestkrat kruto tepen, ko je doraščal, celo nečloveško tepen. Bilo je nekaj v njem, kar je izzvalo na telesno kaznovanje tudi vzgojitelja, ki je pri stotinah drugih fantov izhajal brez tega sredstva. Pod neprestanim bičem je dovršil nižjo gimnazijo, a novouvedena mala matura ga je vrgla. V tem se je že močno uveljavljala puberteta, fantu je manjkalo umevajočega vzgojitelja, iz nekdanjega milega deteta je postal izgrubljen človek, potepuh — dobesedno do krvi bičana, na križ razpeta mladost. Zdal pa je postalo že tudi za slepeca očito, kar bi bili morali vzgojitelji že davno sumiti in si pri zdravniku poiskati gotovost: fant je bil duševno bolan, psihopat. A moral je prehoditi vso dolgo križev pot do vojaške dobe, da je prišel v prave roke: zdravnika psihiatra, šele vojaška oblast ga je poslala v bolnišnico na oddelek za duševno bolne. Koliko je bilo na njem zamujenega in pregrešenega zaradi nevednosti vzgojiteljev, ki so s silo zahtevali od njega, kar je mogoče zahtevati samo od zdravega, normalnega človeka, ne pa od bolnika?

Profesor dr. Bergmann piše v nekem članku v berlinski »Germaniji«:

Denar v smeteh

Pred hišnimi vrati sta stala dva mlada turista in sta ogledovala zabojčke za smeti.

Mimogrede sem ujela besede: »... V Jugoslaviji pa res pretiravajo s krizo. Le pogledj tu sem!«

Zanimalo me je, po čem sodita fanta, da pri nas ni krize; in nagovorila sem ju.

Povedala sta, da sta študenta iz Nemčije, da jih je več in da so na študijskem potovanju. »Pa, kako, da se zanimata za naše zabojčke za smeti? Ali imate že zadeve pri vas v Nemčiji drugače urejene?«

Smejali smo se.

»Ne zanimava se za zabojčke, nego za vsebino. Koliko je tu še dobrih stvari: papirja, krp, kurjega perja, stari čevlji so tudi vmes. Nekje sva videla v smeteh celo trske in premogov drobiž. — To bi vse zgorelo v štedilnik!«

Naša mama vse takšne stvari sežge v štedilniku. Papir zmoli in stisne v kepike in vrže v premog. Kepice se posušijo in prav lepo gorijo. Tudi odpadke zelenjave vrže v štedilnik, ko neha kuhati. Do večera se to posuši; zvečer že gori. Tako ne kisa ta reč v stanovanju — in ni treba prenašati po stopnicah težkih zabojev.

Midva se na takšne stvari dobro razumeva. Kaj, kolega! Doma treba našim mamicam pridno pomagati.«

In sta pripovedovala, da sta videla v smeteh celo svilene krpice, ki odpadejo pri krojenju. In da je teh še prav posebno škoda. Pri njih doma da svilene krpice razrežejo v rezine, ali pa jih »scufajo« — in so trgovine, ki to pokupijo in porabijo za blazine. In so takšne blazine mehke, kot da so natlačene s pravim gosjim perjem...

In še o marsičem smo se pogovorili: Kati? Kako tam?

Poslovila sem se od »gospodinjskih« študentov — in spotoma razmišljala o naši krizi in njenih vzrokih.

Spomnila sem se »Slovenčevega« članka, kjer je bilo pisano, koliko frizerskih salonov, oziroma salonov za kozmetiko je nastalo v zadnjem času v Ljubljani. In da posejajo te salone le premožnejši sloji.

Tu se je članek nekoliko zmotil. V te najlepševalne salone ne zahajajo le premožnejši sloji, nego baš sloji, ki si prav težko služijo denar. So to: kontoristinja, prodajalke, šivilje, modistinja in njihove pomočnice in vaječke, natakarike in služkinje. Zahajajo tja na striženje in kodranje las, nego rok in masažo.

Poznam vdovo. Živi revno in strada. Pokojnice nima niti celih 500 Din. Pa ima polirane nohte, se šminka, parfumira in si da

»Na splošno moremo reči, da zdravi otroci silno življenjsko krizo spolnega dozorevanja gladko prestanejo, čeprav ne brez vseh motenj duševnega ravnotežja. Vse drugače pa učinkuje ta kriza na tiste nature, ki jih imenujemo psihopatične, ki sicer v svoji miselnosti ne kažejo motenj, pač pa se v čustvenem življenju in hotenju ne drže normalne linije, marveč se v tej ali oni smeri izprevržejo.

Najlažje bomo razumeli, v čem je boleznost psihopatičnega otroka, če si predložimo, da vsebuje naš duševni stroj dva različna delovna kroga. En krog, ki mu služijo možgani kot nosilec in orodje, obsega naše zavestno mišljenje, zaznavanje, čutenje, hotenje in stremenje; drugi pa je istoveten z globlino naše podzvesti in posebno z našim nagonskim življenjem, ki ima svoj sedež v tako imenovanem simpatičnem živčnem sestavu. Klinik Friderik Kraus zato po pravici razlikuje na človeku možgansko osebnost in globlino osebo. Poslednja dobiva v psihopatu bolešno premoč in od tod potem neutemeljen strah, bojazen, da bi prekoračil most, nagnenje ali pa mrzkost do živali in ljudi, slast do igranja z ognjem, strasti, muhavost, razpoloženja, z eno besedo vse najrazličnejše misli in hotenja, ki zavzemajo nagonski značaj in se z neodoljivo silo izpreminjajo v dejanja in nehanja.

Psihopatična nagnjenost utegne v otroku dolgo časa prikriti tieli in se čisto pokaže šele takrat, ko začne učenčeve pubertete dozori in se odločno okrene v boleznost. Ti otroci redkokdaj uidejo usodi, da jih starši in šola napadno sodijo, da ne spoznajo njihovega pravega stanja.

Pogosto najdemo med učenci božjast — epilepsijo, ki je pa nihče ne opazi. Ta bolezen namreč ne nastopa vedno z očitnimi krči, marveč zavzamejo napadi — posebno v pubertetni dobi — komaj opazno obliko: bolnik strmi predse kakor v snu in je nesposoben za vsako zavestno zaznavo. Ti napadi trajajo navadno samo eno minuto ali celo samo eno sekundo, vendar imajo navadno za posledico nekako zaspano utrujenost, kar se šteje učencu potem za kajnjivo nepazljivost.

Tem notranjim oviram šolske mladine se posveča vse premalo pozornosti. In vendar bi jih mogel zdravnik, če bi ga pravočasno vprašali za svet, spoznati in če treba s pomočjo zdravstvenega vzgojitelja odstraniti. Tako bi olajšali in pospešili trnjevo šolsko pot takih otrok.«

Nauk? Pametni starši naj otroka, ki jim prizadeva izredne preglavice, odvedejo k psihiatru in se z njim posvetujejo, preden začno zdraviti — s palico in jermenom. Pa tudi učitelji bi morali biti bolj pozorni na morebitne boleznostne duševne ovire pri učencih.

Lepota in zdravje

Vedro razpoloženje in lepota

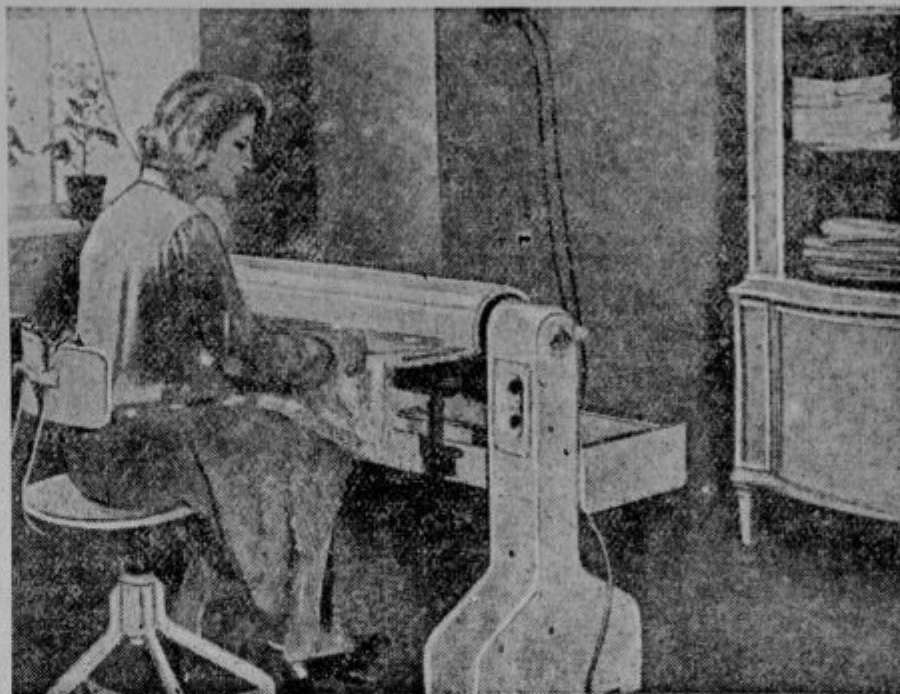
S tridesetim letom moramo začeti paziti na marsikaj, da se izognemo gubam in staranju, pred vsem na svoje duhovno razpoloženje. Veselo, zadovoljno razpoloženje je najboljši sredstvo proti gubam in črtam, ki večinoma nastanejo vsled neprestane nervoznosti in vsled skrbi. Bodi zadovoljna in mirna in obvladuj se, pa naj pride karkoli in veruj, da bo tako šlo bolj gladko. Odvadi se, beliti si glavo in begati se zaradi vsake malenkosti. To bi ti le zdravje izpodkopalo, pred vsem pa živce, ki niso zadnji, kadar gre za to, da si ohraniš zdravje in s tem lepoto.

Kadar si razdražena, nervozna, lepo lezi, če moreš, dokler se popolnoma ne umiriš. Vprašaj se, če se izplača, da se vznemirjaš in žalostiš, in kam to vodi. Zapomni si, da porabiš več živčne energije v razdraženem razpoloženju, kakor bi jo porabila, če bi trikrat toliko delala doma ali v pisarni v mirnem razpoloženju. Vež aj svojo potrpežljivost v vsaki okoliščini, doma ali kjerkoli. Izplačalo se ti bo. Da svoje razpoloženje obvladaš, nisi dolžna samo sebi, ampak, če si poročena, tudi svojem možu in svojim otrokom.

Primerjaj obraz dveh žen, ki sta enako stari in v enakih gnetnih razmerah, a različnega razpoloženja. Prva je vedno vedrega, sončnega razpoloženja. Njen obraz je mlad, oči se ji kar svetijo od zadovoljnosti. Druga je večinoma nervozna in razdražljiva. Njene poteze so povešene, oči mrke.

Električni likalec

Likanje perila spada — poleg pranja — najnapornejša dela v gospodinjstvu, po kateri je velika družina. Električni likalec je to delo pač precej olajšal, a ne bistveno. Pač pa se je tehniki to posrečilo z električnim

Modne novosti

Čajna obleka (od leve na desno) iz srednjemodre lahke volnenine; krilo zvončasto, na ramah v okras po dva zvončasta ročavca nad dolgimi ozkimi rokavi.

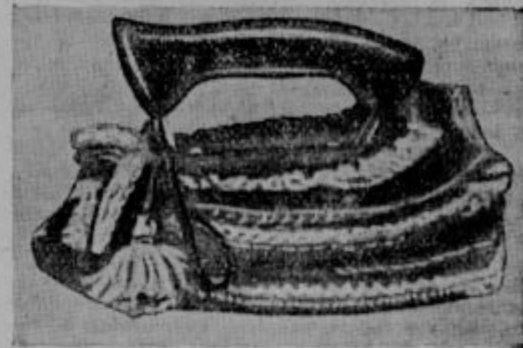
Čajna obleka iz črne, fine volnenine. Zvončasto krilo je ukrojeno izcela in ega do polovice bluze.

Plesna obleka iz svile pastelne barve; v krilo so spodaj vstili zvončasti deli, rokavi so okrašeni z volani.

noge! Le pogledite v Ljubljani po izložbah: same nogavice, sami čevlji! Čevlji pa nogavice! Kaj hočemo? Ko smo pa tako vključeni v tek časa. In imamo toliko nepotrebnih potreb. In se igramo z denarjem kot otroci. In je denar tak, da se kar staja v roki in nič ne zaleže...

Zena prav lahko ohrani mladost v pozna leta, če pazi na svoje duhovno razpoloženje, posebno, če je njena postava še vedno mladostna in če ima dober okus za obleko. Sploh je taka žena s tridesetim letom na svojem višku. Nekatere žene ohranijo cvet mladosti noter do štiridesetega leta. Te so seveda redke, vsekako pa inteligentne žene, ki ne posvečajo pozornosti samo svojim fizičnim konturam, ampak pred vsem zvesto pazijo na pravilno duhovno razpoloženje, ker vedo, da jih zadovoljnost in mir pomlaja, čmernost pa stara. Sadovi te samovzgoje se ti bodo poznali še v poznih letih. Zadovoljno, veselo razpoloženje je plamen, ki ogreva in oživlja lepoto. Brez tega je tudi mlada, lepa žena, lahko bi rekli, cvetlica brez duha.

Kako si pomagam

Likalniki, ki ga hranimo običajno v kuhinji, zaradi sopare zelo rad zarjavi. Da to preprečimo, nakvačujemo za likalnik varovalni ovoj, kakor kaže naša slika. Ob sebi se razume, da moremo napraviti ovoj tudi iz kakršnega koli mehkega blaga.

likalec, ki ga kaže naša slika. Likalec opravi delo 8—10 likalnikov, in to sam; ravna z njim ena oseba sede. Pri vlaganju in pobiranju perila se dviga likalo z noge. Lika prav vse — tudi zastore, debelo perilo, posteljnino, obleko itd. Seveda odpade tudi vsako monganje.

V 10 minutah pripravljena cenena jedila

(Krekova gospodinjstva šola v Zgornji Šiški pri Ljubljani)

1. Češpljeva mezga z ocvrtim kruhom. V sredo steklene skledice pretlačeno češpljevo mezgo z vodo ali vinom nekoliko razredčeno, okrog položimo naglo ocvrte kruhove trikotnike (ocvrte snite). Ta jed je pripravna za večerjo.

2. Siróvo zelje s hrenovkami. Na krožnik denejo z ocvrtim siróvo zelje, zraven položimo kuhane hrenovke in kosček črnega kruha.

3. Ocvrti možgani z jajci in salato. Skuhamo trdo kuhana jajca, ohlajena razrežemo na 4 dele in polijemo z vinegretno omako, ki jo imamo v ta namen pripravljeno znanprej. Jajca naložimo na sredino krožnika, na eno stran denejo nekoliko radiča, na drugo pa ocvrte možgane. Za okrasek vzamemo malo zelenega peteršilja.

4. Pomarančna pena. Narodimo trd sneg iz ¼ l sladke smetane, tej pridenemo soka dveh ali treh ocvrtih pomaranč in sladkorja po potrebi. Ko vse dobro premešamo, napolnimo kozarce. Dodamo že pripravljeno pečivo.

5. Jajčne kepe, črn kruh in lipo-čaj. Celo jajce ubijemo v okroglo codilec, katerega vtaknemo v malo slano in malo okisano vrelo vodo. Beljak zakrkne, rumenjaki pa ostane mehki.

Kadar se gospodinjji mudi, pripravi za kosilo:

1. Sadje. — Pšenično polento in telečja jetra. — Endivijo z vinegretno omako.

2. Sadje. — V kislismetani zakrknjena jajca. — Motovilec in črn kruh. — Ocvrta jabolka (10 minut).

3. Sadje. — Pražen grah. — Zakrknjena jajca v školjkah. — Črn kruh, salata.

4. Sadje. — Pražen motnik, fižol v smetani, gnat in trdo kuhana jajca. — Jabolčna pena.

5. Sadje. — Prežgana juba s kruhom. — Ocvrte žabe in salata. — Španske žemlje.

6. Ajdovi žganci in mleko. — Salata in angleški zrezek.

7. Masleni vložki na maggijevi juhi. — Teločja obara z zelenim graham in zabeljene jajcine. — Limonov narastek.

INSERTIRAJTE V »SLOVENCU«

Polarno leto

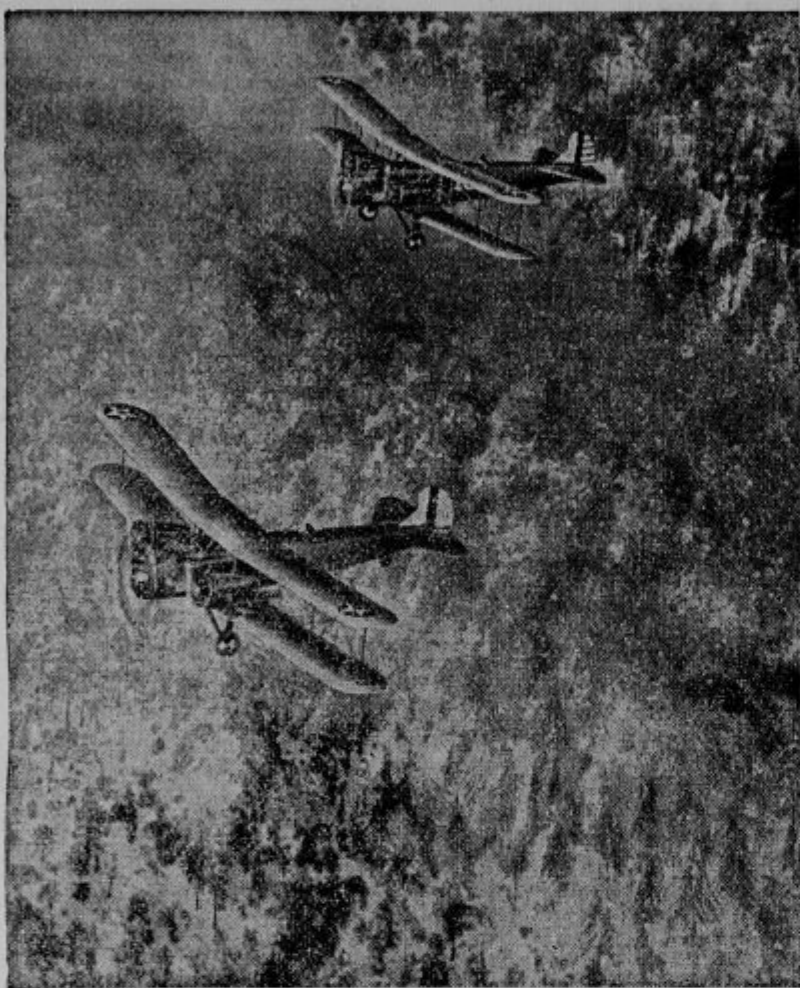
Leto 1933 bo leto polarnih raziskovanj. V tem letu se hkrati slavi petdesetletnica prvega polarnega leta. Z ozirom na to dejstvo je dal češko-slovaški polarni raziskovalec dr. F. Behounek nekoliko zanimivih izjav o toletnih polarnih ekspedicijah:

Najširšo akcijo v polarnem letu bosta razvili Kanada in Sovjetska Rusija. Kanada postavlja cel niz postaj za znanstveno merjenje, in sicer v Hudson-Bay v smeri groenlandske obale. Zal, je še zmerom nerešeno vprašanje, ali bo mogoče osnovati opazovalno postajo vprav na magnetskem polu v Boothia Felixu. Tam je edino Amundsen leta 1906 osnoval pravo opazovalno postajo in ugotovil znanstvene izsledke velike vrednosti. Francozi kanijo postaviti take opazovalnice na vzhodni strani Groenlandije, a Danci na zapadni. Tudi Nemci so nameravali aktivno sodelovati pri tovrstnih opazovalnicah, pa menda ne bo nič z njimi. Sovjetska Rusija se bo v tem letu najintenzivneje udeleževala znanstvenih akcij v polarnih pokrajinah. Toda delo te države se ne naslanja na čisto idealno znanstveno podlago, marveč ima v ozadju povsem realne misli: iskanje morske poti v Sibirijo, možnost kolonizacije itd.

Francija si je vzela nalogo — opazovati na ekvatorju. Najbolj zapuščena je Antarktika. Resnica, da so svoječasno nameravali tu prevzeti vodstvo v polarnem letu Argentina, Avstralija in Falklandski otoki, toda danes je vse nekam umolknilo. Treba bo na vsak način zbrati nove podatke o magnetskem polju, atmosferski elektriciteti, električnem potencialu itd.

Jaz sam sem si prizadeval ob priliki poleta Italije in Zeppelina, da bi nabral niz novih podatkov o atmosferski elektriciteti. Rezultate teh raziskovanj sem objavil v nemškem, angleškem in italijanskem jeziku. To so bila iniciativna raziskovanja, s katerimi bi se morali izviti novi problemi. V polarnem letu moramo s pomočjo goste mreže opazovalnih postaj po zemeljski obli rešiti kar največ problemov...

Behounek se je še dotaknil nesrečne »Italije« in njenega generala Nobila, ki se mudi sedaj v Sovjetski Rusiji in gradi aeroplane pred vsem v vojne namene, vendar mu obeta sovjetska vlada, da se bodo ta letala porabila ob priliki polarnega leta v znanstvene svrhe.

Kalifornijske gozdove je prvič pokril sneg. Med tem ko živimo v Evropi skorajda v pomladanskem vzdušju, je pokrila Kalifornijo prikrat gosta snežna odeja. Slika: letala preletavajo zapadle gozdove, da bi nudila turistom, ki so morebiti zašli, pomoč.

Živalska Afrika izumira

Afrika ima danes brez dvoma najbogatejšo favno. Pa doklej bo to trajalo? Saj se že 30 let oblasti niti ne ganejo, da bi ohranile to neizmerno živalsko kraljestvo! Cele trupe evropskih pustolovcev se dan za dnem zaganzajo v nič hudega sluteče živali črne Afrike. Nič čudnega ne bo torej, če bodo izginile s površja afriških ravan in pragozdov najredkejšje živali. Nekatere vrste teh, ki živijo v afriških džunglah, so le še redki primeri. Zapadna Afrika je bogatejša na pragozdovih, zatorej ima tudi največ zveri. Posebno v Nigeriji se skrivajo živali, ki jih še do danes ne poznajo zoologi.

Tako so pred nedavnim odkrili v džungli Nigerije neko povsem novo živalsko vrsto, kateri so dali učenjaki ime »okapic«. Ta žival je na videz podobna žirafi, vendar ima nekatere posebnosti, ki jo povsem oddvajajo od nje. Velik del teh pragozdov je sploh neprehoden. In noben belec se ni do danes še upal stopiti vanje. Tu — mislijo učenjaki

— je cela vrsta živali, ki nikoli ne zapuste džungle.

Angleški učenjak dr. Brinting je nedavno raziskoval kraje Ašantijev in našel tam dve novi vrsti opic, ki nimajo nobene podobnosti na pr. z gorilo ali šimpanzo, marveč sta čisto nekaj novega; a glavno: mesojedi opici sta to, ki nastopata v boju krutejšje kot vse ostale vrste opic.

Zadnje čase je pustošila med liberijskimi levi neka epidemija, ki jih je premnogo ugonobila. Tako ne živi v celi Liberiji danes več kot nekaj nad 50 teh kraljevskih živali. Pa tudi ostale zveri pobira neka tajna bolezen. Zraven pa seveda razbrazdani lovi belcev, ki ne poznajo v okrutnosti nobene meje. Afrika pač ne pozna lovskih pravice...

Po mišljenju dr. Brentinga bo čez sto let vedela za mnoge afriške živalske vrste le še knjiga. V prvi vrsti so obsojeni na smrt levi, žirafe, neke vrste opic in nekatere ptice, katere žive le še v Afriki.

Niels Nordenskjöld

Švedska je počastila pretekli mesec stoletnico rojstva znanega raziskovalca dežel ob severnem tečaju, Nordenskjölda. Malokdo ve, da se je rodil Niels Adolf Nordenskjöld 18. novembra 1832 kot ruski državljani. Njegov oče je bil profesor na univerzi v Helsingforsu. Tudi Nordenskjöld sin je hotel nastopiti očetov poklic. A kmalu je prišel pod policijsko nadzorstvo in kot politični osumljenec pobegnil iz Finske v Skandinavijo. V letih 1852 do 1872 je petkrat potoval po Grenlandiji in Spitzbergih. Leta 1879 je s prispevki kralja Oskara II. in švedskega rikedaga opremil nalašč zgrajeno ladjo »Vega« in odkril zemljepisno tajno, ki mu je prinesla svetovno slavo. Našel je poprej nepoznano severno-zapadno morsko pot v Sibirijo, ki so jo zaman iskali pogumni mornarji počenši od 16. stoletja. Od tedaj so dobili kraji ob ustjih velikih sibirskih rek Oba, Jeniseja in Lene redno poletno zvezo s Tihim oceanom, to je z Japonsko in Ameriko. Švedska je odlikovala raziskovalca z baronskim naslovom, pozneje pa je postal poslanec v rikedagu. Francija mu je poslala red častne legije. Na povabilo pariške zemljepisne družbe je predaval Nordenskjöld leta 1890 o svojem potovanju in užival splošno priznanje. Največji pariški cirkus je bil natlačeno poln, čeprav je imel prostora za 6000 oseb. Ko je pripovedoval raziskovalec o svojih doživljajih, je omenil, da ga je najbolj začudila nevednost čukcev, pri katerih je prežimel na ruski obali Ledenege oceana. Ničesar niso slišali o Petrogradu, carju in ruski oblasti, niso poznali niti besede »Rusija«, čeprav so bili že več sto let ruski državljani... Nordenskjöld je umrl avgusta 1901 kot sedemdesetletnik.

Smuk z velikih planin...

Menihov izum

»Petit Parisien« poroča, da je izumil francoski menih brat Siro (prof. Francois Boissier) nov akumulator, ki pomeni pravo revolucijo za avtomobile, elektromotorje, letalstvo in radiotehniko. Električni akumulator je najvažnejši del vseh teh panog sodobne tehnike, ker bi stali brez njega vsi stroji. Toda akumulator ima tudi več nedostatkov: je težek, zavzema preveč prostora, vsebuje nevarne strupene kisline, se hitro pokvari in zahteva veliko paznjo. Novi akumulator nima nobene izmed teh napak, dasi je tudi sestavljen iz cinka in oglja. Ima pa še jod kot tretji sestavni del. Zato mu je izumitelj dal ime »Jodakac«. Cink v obliki kovinskega praška nadomešča navadno svinčeno ploščo. Radi tega je postal akumulator izredno lahek. Kljub temu, da je zelo močan, ne potrebuje dosti prostora. Ima obliko drobne cinkove cevke v velikosti male žepne električne svetilke, se zanesljivo neprodorno zapira in ne zahteva nobene pozornosti. Akumulator bi se lahko imenoval »suha baterija«: tako ga je lahko napolniti ali izprazniti. Zadoštuje za pogon velikega elektromotornega stroja. Izumitelj je francoski profesor na neki šoli v Chileu.

Samarijanska biblija

Na polovici poti iz Jeruzalema v Nazaret stoji mesto Napluz, ki bržkone odgovarja svetopisemskemu Sihemu. Tu je doma maloštevilna, a jako stara samarijanska verska ločina židovske veroizpovedi. Njeni pristaši zatrjujejo, da so edini pravi potomci naroda nekdanjih izraelskih kraljev in da je samo pri njih obvarovana nepokvarjena pristna vera. Samarijani smatrajo za sv. pismo samo pet Mojzesovih knjig. Vse druge niso po njih mnenju bogovnavladnjene. V Napluzu varujejo starinski zvitke s feničanskim prepisom Mojzesovih knjig. Zatrjujejo, da izvira še iz dobe velikega duhovna Arona, ker so rabiti Zidje te pismenke, še preden so romali v babilonsko sužnost. Znanstveniki so bolj previdni. Izjavili so po večkratnem pregledovanju rokopisa, da utegne biti spisan v prvem ali drugem stoletju po Kr. A tudi v tem primeru je veliko vreden. Ameriški milijarderji so ponovno ponujali pravilne zneske za »Samarijansko biblijo«. Toda najvišji žrec, samarijanski glavar, je stalno odklanjal vse ponudbe. Pred kratkim je zavlada v Napluzu velika razburjenost. Družba mednarodnih tatov je poskušala ukrasti sveti zvitke. Podrobnosti tega dogodka niso bile objavljene, ker še ni zaključena preiskava. A najvišji žrec je skril rokopis na kraju, ki ga ne pozna razen njega in njegovega namestnika prav nihče. Turisti in raziskovalci, ki prihajajo v Samarijo, ne bodo več videli njenega sv. pisma.

Na sledi Hetitov

Madjarski etnograf Julij Meszaros, ki se je po dolgih študijskih potovanjih vrnil te dni iz Turčije, je izjavil, da se mu je posrečilo s pomočjo hetitskih spomenikov razvozlati skrivnostne Hatti-napisne. Hetiti so igrali v predkrščanski periodi blizu dvatisoč let veliko zgodovinsko vlogo. Njihov liturgični jezik je ostal v takozvanih Hatti-napisih do danes ohranjen, a nepojasnen. Meszaros pa je odkril doslej nepoznano (toda izumirajočo) plemo v Prednji Aziji, čigar jezik je v tesni zvezi z jezikom v Hatti-napisih. Z analogijo obeh jezikov bo Meszaros par lahko odkril te čudežne napise.

Eshilov rokopis

Pri izkopavanju starin v Egiptu je našel upravitelj grško-rimskega muzeja v Aleksandriji, profesor Breccia, več listov papirja, katere je izročil 84 letnemu klasičnemu filologu na florentinskem vseučilišču, Viteliju. Ta pa je odkril v tekstu fragment neke doslej neznane Eshilove tragedije.

Proti sijamski kraljevi rodbini se je dvignil upor sijamskih ljudstev, vendar pa ga je kralj brez krvi končal. Obljubil je namreč narodu, da bo storil vse po njegovih željah. To obljubo čita slovesno predsednik ljudske stranke, kar je pač vzbudilo veliko zadovoljstvo med ljudstvi.

Časopisi v daljave

Iz Moskve javljajo, da je znani sovjetski iznajditelj, profesor A. Sorin, izumil nov način pošiljanja časopisov v daljavo; ta izum omogoča, da izidejo časopisi po vsej veliki sovjetski državi istočasno. Podrobnosti izuma pa skrivajo pred javnostjo.

Nove sovjetske znamke

Ob priliki 50 letnice smrti Karla Marxa mislijo izdati v Sovjetski Rusiji nove znamke; serija bo štela 6 znamk.

Meksika in Japonska

V Meksiki natisnjena knjiga »Japonsko-ameriška vojna in mehičansko stališče« je dobila pomen mednarodne senzacije. Avtor, general Juan Merigo, vneto dokazuje, da bi se morala Mehika v primeru vojne priključiti Japonski in poklicati pod orožje milijon in pol vojakov. S pomočjo japonske mornarice bi zasedli ti oddelki Kalifornijo in Texas. Na ta način bi bila maščevana usodna krivica, ki je zapečatila propadanje Mehike kot mednarodnega činitelja in bi prejele Zedinjene države davno zasluženo plačilo za svojo zahrbtno nasilno politiko.

Japonska pričinja zgodaj s »pacifističnim« poukom...

Motorni čoln brez propeleria

V konstruktivnem oddelku Batinih tvornic v Zlinu se trenutno mudi iznajditelj L. Očenašek, katerega je poklical v Zlin šef Batinega podjetja, da bi tam preizkusil svoj novi izum v pogonu parni- kov in motornih čolnov. Naloga preizkusov je — kako bi se našel najboljši način za pogon teh čolnov, ki morajo prekorati plitve dele reke. Zadnje dni je preizkusil Očenašek model čolna brez propeleria s hidrodinamičnim pogonom, katerega je skonstruiral Očenašek sam. Rezultat preizkusa z modelom je dokazal, da se da tak čoln brez propeleria praktično porabiti. V zlinški tvornici grade zljaj podoben čoln z motorjem 50 HP, katerega mislijo preizkusiti na reki (prvi preizkus se je namreč izvršil v bazenu električne centrale).

Za božjo voljo, Tilen, ne streljaj, boš malega zbudil...

Uspeh zdravljenja

zavisi v prvi vrsti od tega, da poznamo pravi vzrok bolezni, saj nas že narava sama s tem, da občutimo bolečine, hoče opozoriti, kje je zdravje v ne-

varnosti. Za revmatične bolečine prehlad, za masazo, trganje v členkih, bolečine v križu, obrazu in vsem telesu imajte pri hiši pravi Fellerjev Elsafluid, ki se uporablja že nad 35 let. Fellerjev Elsafluid se dobi v apotekah in tozadevnih trgovinah

po 6, 9 in 26 Din. Po pošti najmanj 1 paket (9 polizkusnih ali 6 dvojnih ali 2 veliki spec. steklenici) 58 Din, trije taki paketi samo 139 Din pri lekarnarju Eugen V. Feller, Stubica Donja, Elsatrg 134. Savska binnovina. Odobreno od Min. soc. pol. in nar. zdravja Sp. br. 509 od 24. III. 1932.

Kupimo

Srebrne krone

staro zlato in srebro kupuje RAFINERIJA DRAGIH KOVIN - Ljubljana, Ilirska ulica 36, vhod z Vidovdanske ceste pri gostilni Možina

Vsakovrstno

zlato kupuje po najvišjih cenah

CERNE, tvelir, Ljubljana, Wolfova ulica št. 3

Šivalni stroj

pogrezljiv, dobro ohranjen in hišo ali parcelo ob dolenskem kolodvoru, kupim. Ponudbe na upr. »Slov.« pod »Plačam takoj št. 224. (k)

VINO

Metemrsko ali dobro ha-loško, kupim ca. 100 hl. Plačam s hranilno knjižico ali dam isto kot garancijo proti plačilu po dogovoru. — Ponudbe na upravo »Slovenca« pod značko »Sigurna občinska hranilnica« št. 306.

Cunje

tekstilne odpadke, krojaške odrezke, ovčjo volno kupuje

ARBEITER

Maribor, Dravska c. št. 15

Olupljena lesovina

ali star stavbeni les, toda zdrav, se išče za nakup. Kupim tudi rabljeno toda dobro ohranjeno strojno stiskalnico za seno. Nalov v podružnici »Slov.« v Celju. (k)

GREJTE MNOGO

kako ne čitate redno

SLOVENCA

PIVOVARNA UNION

MARIBOR

naznanja cenj. odjemalcem, da začne dne 7. t. m. zopet izdajati priznano izborno po monakovskem načinu varjeno

BOCK PIVO

Obt

Etikete

Sitar & Svetek, Ljubljana, Sv. Petra cesta 18. Telefon 25-57. Zahtevajte ponudbe! Lastni izdelki!

Kože v stroj

vse vrste, na podplate, notranilke, črno in rujavogornje usnje, blank, kosmato podlogo itd., sprejema J. Lavrič, usnjarija, St. Vid pri Stični. Surove kože pošljite na pošto

Modroce

posteljne mreže, železne zložljive postelje, otomane, divane in tapetniške izdelke nudi na ceneje

RUDOLF RADOVAN

tapetnik, Mestni trg 13. Ugodni nakup morske trave, žime, cvilha za modroce in blaga za prevleke pohištva

Krušno

moko

in vse mlevske izdelke vedno sveže dobite pri A. & M. ZORMAN Ljubljana, Stari trg št. 32

posteljne mreže

s peresi, podložene in navadne elastične izdeluje najceneje od 65 Din naprej po velikosti

Alotz Andlovic

Komenskega ul. 34 in Mestni trg 9 (poleg Skaberneta) Sprejemajo se popravila. Dostava brezplačna.

Koruzo za krmo

oddaja na ceneje veletrgovinska štita in moka A. VOLK, LJUBLJANA Resljeva cesta 44.

Kupujte razglednice

„Kolodvorskega misijona“!

V neizmerni žalosti naznanjam vsem sorodnikom, prijateljem in znancem prežalostno vest, da je moj ljubljani soprog, zlati atek, brat, stric in svak, *FRANJO POTOČNIK*

FRANJO POTOČNIK

trgovec

dne 6. januarja 1933 po kratki, mučni bolezni, previden s sv. zakramenti za umirajoče, v 29. letu nenadoma umrl. Pogreb draga pokojnika bo danes 8. januarja ob tričetrt na 4 popoldne na tukajšnje pokopališče. Maše zadušnice se bodo brale v farni cerkvi. Blagega pokojnika priporočamo v prijazni spomin.

Kranj, dne 7. januarja 1933.

Mara roj. Petelin, soproga, Nataša, hčerka in ostali sorodniki.

ZAHVALA

Za mnogobrojne izraze iskrenega sožalja ob izgubi edinega sina oz. brata, gospoda

GUSTAV VIDIC-A

posestnika, gostilničarja in obč. odbornika

se vsem najtopleje zahvalujemo. Posebno zahvalo pa smo dolžni gg. zdravnikom za njih požrtvovalni trud, čč. sestram splošne bolnišnice, čč. duhovščini in vsem, ki so mu v bolezni lajšali trpljenje. Nadalje se zahvalujemo vsem, ki so v tako častnem številu spremili našega Gustija na njegovi zadnji poti, predvsem darovalcem prekrasnega cvetja, obč. odboru, gasilnemu društvu Brdo, godbi iz Moravč in pevcem za ganljive žalostinke.

Lukovica, 8. januarja 1933.

Zalujoča rodbina: Vidic.

Elza Ženko naznanja v neizmerni tugi, da jo je za vedno zapustila, danes 6. januarja 1933, njena zlata mama, gospa

Ana Kralj

vdova po stavbnem nadoficijalu

Pokopali smo jo v soboto popoldne na pokopališče pri Sv. Križu. Maša zadušnica se bo brala v župni cerkvi Marijinega Oznanjenja v sredo 11. januarja 1933 ob 7 zjutraj.

ZAHVALA

Vsem prijateljicam in znankam se za izražena sožalja, za poklonjene vence in cvetje ter za spremstvo na zadnji poti pokojne gospe

Elzabete Wichtitsch roj. Jalen

poštne adjunktinje v p.

iskreno zahvalujem. Posebna zahvala pred. g. dr. p. Angeliku Tomincu za večkratne tolažilne obiske ter gospem društva Žalostne Matere Božje za mnogobrojno spremstvo.

Sv. maša zadušnica bo v ponedeljek 9. januarja ob četrt na 10 v stolnici.

Ljubljana, dne 8. januarja 1933.

Pavla Renzenberg.

P. C. Wren:

Lepi Mihael

Vse to mi je nekaj sekund rojilo po glavi, in ko mi je postalo očitno, kaj je storil ta mož pred menoj in kako je umrl ob uri zmag: umorjen po zločinski roki, sem bil silno užaloščen in bes me je popadel, ko sem se spomnil na njegovega morilca. Pretresen sem pokleknil k njemu in mu pripel na prvi svoj lastni zaslužni križec, tudi zaradi ginjenosti nisem skoraj ničesar videl. Moral sem misliti na to, kako bo zaslovelo po Franciji njegovo veliko junaštvo in njegova zadnja slavna bitka in kako bo vsak Francoz stremel za maščevanjem...

Samo ubogi podčastnik tujske legije, toda junak, ki ga je morala Francija častiti!... In jaz se zanj maščujem! Vstal sem, nabil samokres in šel k vratom. Preden sem odšel doli, sem pogledal vsakega mrtvih legionarjev. Nobenemu ni manjkalo bajonet. Nisem resno mislil na to, da bi kdo usmrtil svojega predstojnika in se potem povrnil na svoje mesto, kjer bi bil ustreljen in obstal pokonci. Brez dvoma bi se bil zvrnil.

Z naperjenim samokresom sem stopal po stopnicah in ne vem, česa sem pričakoval v skrivnostni tišini pod menoj, v kateri je izginil moj trobentač. Toda našel nisem nikogar in ničesar. Niti moža me, ki je dvakrat ustrelil meni v pozdrav! Vedno bolj sem bil prepričan, da noben Arabec ni prestopil trdnjavskega praga. Vsi prostori so bili snažni in v najlepšem redu, kakor bi bili pravkar pripravljeni na nadzorovanje. Ničesar ni manjkalo. Zaloge so bile nedotaknjene — riž, prepečenec, kruh, kava, vino, vse je bilo na svojem mestu. Ničesar ni manjkalo — razen ene puške!

Kje je bila puška, ki je spadala k bajonetu v sre-

umorjenega? Nemara je kateri mrtvih zabodel podčastnika, se nato vrnil na svoje mesto in vrgel puško v nebo? Težko! Ali se je priplazil kak Arabec — spreten metalec nožev — ki je kdaj prej prišel do francoskega bajoneta, dovolj blizu, da ga je mogel zagnati poveljniku posadke v srce? Zavrgel sem to misel. Zakaj naj bi Arabec, ki je oborožen z najboljšo puško, zakaj naj bi zapustil svoje skrivališče v pesku ali za palmo, da bi mogel vreči bajonet? To bi bilo nerazumljivo! Tako sem prišel do sklepa, da je moral biti podčastnik umorjen z bajonetom po katerem svojih vojakov, edinem, ki je moral ostati živ. Morilec je nato ločil puško od bajoneta in zbežal iz trnjave. Toda zakaj je to storil? Zakaj?

Zakaj, za vraga, ga morilec ni ustrelil in potem mirno pričakoval prihoda rešilne čete? Naravno, da bi moral vsakdo misliti, da je bil, kakor vsi drugi, tudi hrabri poveljnik ustreljen od Arabcev. Namesto da bi ušel v gotovo smrt v puščavi, kjer bi od žeje onemogel ali kjer bi ga Arabci trpinčili, bi si lahko prislužil povišanje in razne časti. —

Potem sem se spomnil, da je manjkala v samokresu umorjenca en naboj in vprašal sem se: kateri mož trati svoj dragoceni čas s tem, da brani trdnjavo proti premoči tako, da strelja s samokresom na dve do tri sto metrov oddaljenega skritega sovražnika? Zakaj bi to storil, če je imel na razpolago obilo pušk in streliva?

Strel iz samokresa je moral veljati komu v trdnjavi, morilcu, ki je bil eden njegovih lastnih ljudi in ki je moral zbežati iz trdnjave. Toda zopet sem vprašal: zakaj? Zakaj ni ustrelil častnika? Nikoli bi mu ne bilo treba tajiti, kajti nihče ga ne bi niti v sanjah dolžil umora.

Vzemimo pa, da je zabodel poveljnika kak lopov že pred pričetkom napada in potem sam uredil obrambo ter bil nato ustreljen z drugimi vred na svojem mestu? Mo-

rebiti je bil vodja upora, na kar je prevzel poveljstvo, potem ga je mogoče kdo ustrelil in postavil k lini. Toda kdo je postavil zadnjega legionarja tja? Tega vendar ta ni mogel storiti — kajti vsak mrtvec je bil postavljen k lini, še preden je otrpnil. Samo eden izmed legionarjev je ležal na tleh in s svojimi zaprtimi očmi in nad prsi sklenjenimi rokami je nudil skrivnostni pogled. Vendar se ni dalo nič sklepati iz tega mrtveca. Kdorkoli je razvrščal te strašne mrljice, je moral pozabiti na enega ali pa ga je pravkar hotel postaviti k lini, ko ga je kaj zadržalo, da tega ni storil.

Mogoče je, da je pogumni podčastnik prav tega mrtveca spravil k zidu, ko je bil napaden. Ali pa je bil podčastnik, kakor rečeno, že prej mrtev in je zadnjega še živečega vojaka zadela krogla, ko je hotel tega mrtveca posaditi k ozidju. Toda kdo je bil zadnji mož in kje je bil sedaj?... Ali je bil mož, ki je ustrelil dvakrat v odgovor na moj strel, ko sem se bližal — in če je bil: kaj se je z njim zgodilo, zakaj je streljal, ako se je hotel skriti ali je nameraval pobegniti?

V glavi se mi je vrtele, bližal sem se blaznosti. Toda osvestil sem se in se potrudil, da bi vso reč še enkrat hladnokrvno premislil. Tedaj se bliskovito spomnim, da je manjkala vsaka sled o mojem odposlanem trobentaču.

Trobentač! Trobentač! sem zakričal in drvel skozi vse prostore. Klical sem in klical, toda nihče ni odgovoril. Silna groza se me je lotila, zgubil sem vso razsodnost, zdiral preko dvorišča do glavnih vrat, odrinil zapah in jih odprl v času, ko je moj seržant zatrobil znak za napad ter je eskadron na mulah že napadel!

Duhovi! Strahovi! Vragi! je zašepetal seržant, ko se je spoznal in si moral reči, da je umoril podčastnika, kakor je vse kazalo, kak mrtvec in da je trobentač zginil brez sledu in z njim puška in trobenta.

Ljudske knjižnice: v Ljubljani: 29 zvezek: Savinšek; 30 zvezek: Slavica; 31 zvezek: Slavica; 32 zvezek: Slavica; 33 zvezek: Slavica; 34 zvezek: Slavica; 35 zvezek: Slavica; 36 zvezek: Slavica; 37 zvezek: Slavica; 38 zvezek: Slavica; 39 zvezek: Slavica; 40 zvezek: Slavica; 41 zvezek: Slavica; 42 zvezek: Slavica; 43 zvezek: Slavica; 44 zvezek: Slavica; 45 zvezek: Slavica; 46 zvezek: Slavica; 47 zvezek: Slavica; 48 zvezek: Slavica; 49 zvezek: Slavica; 50 zvezek: Slavica; 51 zvezek: Slavica; 52 zvezek: Slavica; 53 zvezek: Slavica; 54 zvezek: Slavica; 55 zvezek: Slavica; 56 zvezek: Slavica; 57 zvezek: Slavica; 58 zvezek: Slavica; 59 zvezek: Slavica; 60 zvezek: Slavica; 61 zvezek: Slavica; 62 zvezek: Slavica; 63 zvezek: Slavica; 64 zvezek: Slavica; 65 zvezek: Slavica; 66 zvezek: Slavica; 67 zvezek: Slavica; 68 zvezek: Slavica; 69 zvezek: Slavica; 70 zvezek: Slavica; 71 zvezek: Slavica; 72 zvezek: Slavica; 73 zvezek: Slavica; 74 zvezek: Slavica; 75 zvezek: Slavica; 76 zvezek: Slavica; 77 zvezek: Slavica; 78 zvezek: Slavica; 79 zvezek: Slavica; 80 zvezek: Slavica; 81 zvezek: Slavica; 82 zvezek: Slavica; 83 zvezek: Slavica; 84 zvezek: Slavica; 85 zvezek: Slavica; 86 zvezek: Slavica; 87 zvezek: Slavica; 88 zvezek: Slavica; 89 zvezek: Slavica; 90 zvezek: Slavica; 91 zvezek: Slavica; 92 zvezek: Slavica; 93 zvezek: Slavica; 94 zvezek: Slavica; 95 zvezek: Slavica; 96 zvezek: Slavica; 97 zvezek: Slavica; 98 zvezek: Slavica; 99 zvezek: Slavica; 100 zvezek: Slavica; 101 zvezek: Slavica; 102 zvezek: Slavica; 103 zvezek: Slavica; 104 zvezek: Slavica; 105 zvezek: Slavica; 106 zvezek: Slavica; 107 zvezek: Slavica; 108 zvezek: Slavica; 109 zvezek: Slavica; 110 zvezek: Slavica; 111 zvezek: Slavica; 112 zvezek: Slavica; 113 zvezek: Slavica; 114 zvezek: Slavica; 115 zvezek: Slavica; 116 zvezek: Slavica; 117 zvezek: Slavica; 118 zvezek: Slavica; 119 zvezek: Slavica; 120 zvezek: Slavica; 121 zvezek: Slavica; 122 zvezek: Slavica; 123 zvezek: Slavica; 124 zvezek: Slavica; 125 zvezek: Slavica; 126 zvezek: Slavica; 127 zvezek: Slavica; 128 zvezek: Slavica; 129 zvezek: Slavica; 130 zvezek: Slavica; 131 zvezek: Slavica; 132 zvezek: Slavica; 133 zvezek: Slavica; 134 zvezek: Slavica; 135 zvezek: Slavica; 136 zvezek: Slavica; 137 zvezek: Slavica; 138 zvezek: Slavica; 139 zvezek: Slavica; 140 zvezek: Slavica; 141 zvezek: Slavica; 142 zvezek: Slavica; 143 zvezek: Slavica; 144 zvezek: Slavica; 145 zvezek: Slavica; 146 zvezek: Slavica; 147 zvezek: Slavica; 148 zvezek: Slavica; 149 zvezek: Slavica; 150 zvezek: Slavica; 151 zvezek: Slavica; 152 zvezek: Slavica; 153 zvezek: Slavica; 154 zvezek: Slavica; 155 zvezek: Slavica; 156 zvezek: Slavica; 157 zvezek: Slavica; 158 zvezek: Slavica; 159 zvezek: Slavica; 160 zvezek: Slavica; 161 zvezek: Slavica; 162 zvezek: Slavica; 163 zvezek: Slavica; 164 zvezek: Slavica; 165 zvezek: Slavica; 166 zvezek: Slavica; 167 zvezek: Slavica; 168 zvezek: Slavica; 169 zvezek: Slavica; 170 zvezek: Slavica; 171 zvezek: Slavica; 172 zvezek: Slavica; 173 zvezek: Slavica; 174 zvezek: Slavica; 175 zvezek: Slavica; 176 zvezek: Slavica; 177 zvezek: Slavica; 178 zvezek: Slavica; 179 zvezek: Slavica; 180 zvezek: Slavica; 181 zvezek: Slavica; 182 zvezek: Slavica; 183 zvezek: Slavica; 184 zvezek: Slavica; 185 zvezek: Slavica; 186 zvezek: Slavica; 187 zvezek: Slavica; 188 zvezek: Slavica; 189 zvezek: Slavica; 190 zvezek: Slavica; 191 zvezek: Slavica; 192 zvezek: Slavica; 193 zvezek: Slavica; 194 zvezek: Slavica; 195 zvezek: Slavica; 196 zvezek: Slavica; 197 zvezek: Slavica; 198 zvezek: Slavica; 199 zvezek: Slavica; 200 zvezek: Slavica; 201 zvezek: Slavica; 202 zvezek: Slavica; 203 zvezek: Slavica; 204 zvezek: Slavica; 205 zvezek: Slavica; 206 zvezek: Slavica; 207 zvezek: Slavica; 208 zvezek: Slavica; 209 zvezek: Slavica; 210 zvezek: Slavica; 211 zvezek: Slavica; 212 zvezek: Slavica; 213 zvezek: Slavica; 214 zvezek: Slavica; 215 zvezek: Slavica; 216 zvezek: Slavica; 217 zvezek: Slavica; 218 zvezek: Slavica; 219 zvezek: Slavica; 220 zvezek: Slavica; 221 zvezek: Slavica; 222 zvezek: Slavica; 223 zvezek: Slavica; 224 zvezek: Slavica; 225 zvezek: Slavica; 226 zvezek: Slavica; 227 zvezek: Slavica; 228 zvezek: Slavica; 229 zvezek: Slavica; 230 zvezek: Slavica; 231 zvezek: Slavica; 232 zvezek: Slavica; 233 zvezek: Slavica; 234 zvezek: Slavica; 235 zvezek: Slavica; 236 zvezek: Slavica; 237 zvezek: Slavica; 238 zvezek: Slavica; 239 zvezek: Slavica; 240 zvezek: Slavica; 241 zvezek: Slavica; 242 zvezek: Slavica; 243 zvezek: Slavica; 244 zvezek: Slavica; 245 zvezek: Slavica; 246 zvezek: Slavica; 247 zvezek: Slavica; 248 zvezek: Slavica; 249 zvezek: Slavica; 250 zvezek: Slavica; 251 zvezek: Slavica; 252 zvezek: Slavica; 253 zvezek: Slavica; 254 zvezek: Slavica; 255 zvezek: Slavica; 256 zvezek: Slavica; 257 zvezek: Slavica; 258 zvezek: Slavica; 259 zvezek: Slavica; 260 zvezek: Slavica; 261 zvezek: Slavica; 262 zvezek: Slavica; 263 zvezek: Slavica; 264 zvezek: Slavica; 265 zvezek: Slavica; 266 zvezek: Slavica; 267 zvezek: Slavica; 268 zvezek: Slavica; 269 zvezek: Slavica; 270 zvezek: Slavica; 271 zvezek: Slavica; 272 zvezek: Slavica; 273 zvezek: Slavica; 274 zvezek: Slavica; 275 zvezek: Slavica; 276 zvezek: Slavica; 277 zvezek: Slavica; 278 zvezek: Slavica; 279 zvezek: Slavica; 280 zvezek: Slavica; 281 zvezek: Slavica; 282 zvezek: Slavica; 283 zvezek: Slavica; 284 zvezek: Slavica; 285 zvezek: Slavica; 286 zvezek: Slavica; 287 zvezek: Slavica; 288 zvezek: Slavica; 289 zvezek: Slavica; 290 zvezek: Slavica; 291 zvezek: Slavica; 292 zvezek: Slavica; 293 zvezek: Slavica; 294 zvezek: Slavica; 295 zvezek: Slavica; 296 zvezek: Slavica; 297 zvezek: Slavica; 298 zvezek: Slavica; 299 zvezek: Slavica; 300 zvezek: Slavica; 301 zvezek: Slavica; 302 zvezek: Slavica; 303 zvezek: Slavica; 304 zvezek: Slavica; 305 zvezek: Slavica; 306 zvezek: Slavica; 307 zvezek: Slavica; 308 zvezek: Slavica; 309 zvezek: Slavica; 310 zvezek: Slavica; 311 zvezek: Slavica; 312 zvezek: Slavica; 313 zvezek: Slavica; 314 zvezek: Slavica; 315 zvezek: Slavica; 316 zvezek: Slavica; 317 zvezek: Slavica; 318 zvezek: Slavica; 319 zvezek: Slavica; 320 zvezek: Slavica; 321 zvezek: Slavica; 322 zvezek: Slavica; 323 zvezek: Slavica; 324 zvezek: Slavica; 325 zvezek: Slavica; 326 zvezek: Slavica; 327 zvezek: Slavica; 328 zvezek: Slavica; 329 zvezek: Slavica; 330 zvezek: Slavica; 331 zvezek: Slavica; 332 zvezek: Slavica; 333 zvezek: Slavica; 334 zvezek: Slavica; 335 zvezek: Slavica; 336 zvezek: Slavica; 337 zvezek: Slavica; 338 zvezek: Slavica; 339 zvezek: Slavica; 340 zvezek: Slavica; 341 zvezek: Slavica; 342 zvezek: Slavica; 343 zvezek: Slavica; 344 zvezek: Slavica; 345 zvezek: Slavica; 346 zvezek: Slavica; 347 zvezek: Slavica; 348 zvezek: Slavica; 349 zvezek: Slavica; 350 zvezek: Slavica; 351 zvezek: Slavica; 352 zvezek: Slavica; 353 zvezek: Slavica; 354 zvezek: Slavica; 355 zvezek: Slavica; 356 zvezek: Slavica; 357 zvezek: Slavica; 358 zvezek: Slavica; 359 zvezek: Slavica; 360 zvezek: Slavica; 361 zvezek: Slavica; 362 zvezek: Slavica; 363 zvezek: Slavica; 364 zvezek: Slavica; 365 zvezek: Slavica; 366 zvezek: Slavica; 367 zvezek: Slavica; 368 zvezek: Slavica; 369 zvezek: Slavica; 370 zvezek: Slavica; 371 zvezek: Slavica; 372 zvezek: Slavica; 373 zvezek: Slavica; 374 zvezek: Slavica; 375 zvezek: Slavica; 376 zvezek: Slavica; 377 zvezek: Slavica; 378 zvezek: Slavica; 379 zvezek: Slavica; 380 zvezek: Slavica; 381 zvezek: Slavica; 382 zvezek: Slavica; 383 zvezek: Slavica; 384 zvezek: Slavica; 385 zvezek: Slavica; 386 zvezek: Slavica; 387 zvezek: Slavica; 388 zvezek: Slavica; 389 zvezek: Slavica; 390 zvezek: Slavica; 391 zvezek: Slavica; 392 zvezek: Slavica; 393 zvezek: Slavica; 394 zvezek: Slavica; 395 zvezek: Slavica; 396 zvezek: Slavica; 397 zvezek: Slavica; 398 zvezek: Slavica; 399 zvezek: Slavica; 400 zvezek: Slavica; 401 zvezek: Slavica; 402 zvezek: Slavica; 403 zvezek: Slavica; 404 zvezek: Slavica; 405 zvezek: Slavica; 406 zvezek: Slavica; 407 zvezek: Slavica; 408 zvezek: Slavica; 409 zvezek: Slavica; 410 zvezek: Slavica; 411 zvezek: Slavica; 412 zvezek: Slavica; 413 zvezek: Slavica; 414 zvezek: Slavica; 415 zvezek: Slavica; 416 zvezek: Slavica; 417 zvezek: Slavica; 418 zvezek: Slavica; 419 zvezek: Slavica; 420 zvezek: Slavica; 421 zvezek: Slavica; 422 zvezek: Slavica; 423 zvezek: Slavica; 424 zvezek: Slavica; 425 zvezek: Slavica; 426 zvezek: Slavica; 427 zvezek: Slavica; 428 zvezek: Slavica; 429 zvezek: Slavica; 430 zvezek: Slavica; 431 zvezek: Slavica; 432 zvezek: Slavica; 433 zvezek: Slavica; 434 zvezek: Slavica; 435 zvezek: Slavica; 436 zvezek: Slavica; 437 zvezek: Slavica; 438 zvezek: Slavica; 439 zvezek: Slavica; 440 zvezek: Slavica; 441 zvezek: Slavica; 442 zvezek: Slavica; 443 zvezek: Slavica; 444 zvezek: Slavica; 445 zvezek: Slavica; 446 zvezek: Slavica; 447 zvezek: Slavica; 448 zvezek: Slavica; 449 zvezek: Slavica; 450 zvezek: Slavica; 451 zvezek: Slavica; 452 zvezek: Slavica; 453 zvezek: Slavica; 454 zvezek: Slavica; 455 zvezek: Slavica; 456 zvezek: Slavica; 457 zvezek: Slavica; 458 zvezek: Slavica; 459 zvezek: Slavica; 460 zvezek: Slavica; 461 zvezek: Slavica; 462 zvezek: Slavica; 463 zvezek: Slavica; 464 zvezek: Slavica; 465 zvezek: Slavica; 466 zvezek: Slavica; 467 zvezek: Slavica; 468 zvezek: Slavica; 469 zvezek: Slavica; 470 zvezek: Slavica; 471 zvezek: Slavica; 472 zvezek: Slavica; 473 zvezek: Slavica; 474 zvezek: Slavica; 475 zvezek: Slavica; 476 zvezek: Slavica; 477 zvezek: Slavica; 478 zvezek: Slavica; 479 zvezek: Slavica; 480 zvezek: Slavica; 481 zvezek: Slavica; 482 zvezek: Slavica; 483 zvezek: Slavica; 484 zvezek: Slavica; 485 zvezek: Slavica; 486 zvezek: Slavica; 487 zvezek: Slavica; 488 zvezek: Slavica; 489 zvezek: Slavica; 490 zvezek: Slavica; 491 zvezek: Slavica; 492 zvezek: Slavica; 493 zvezek: Slavica; 494 zvezek: Slavica; 495 zvezek: Slavica; 496 zvezek: Slavica; 497 zvezek: Slavica; 498 zvezek: Slavica; 499 zvezek: Slavica; 500 zvezek: Slavica; 501 zvezek: Slavica; 502 zvezek: Slavica; 503 zvezek: Slavica; 504 zvezek: Slavica; 505 zvezek: Slavica; 506 zvezek: Slavica; 507 zvezek: Slavica; 508 zvezek: Slavica; 509 zvezek: Slavica; 510 zvezek: Slavica; 5

bar-buffet

NUDI: PRVOVRSTNA DOMAČA VINA, PIVO, VSE BARSKE PIAČE KOT KAVO, ČAJ, PUNC, AMERICANO, APERITIF, COBBLER, COCKTAIL, LIKERJE, BOWLE ITD., KOT TUDI NAJVEČJO IZBIRO GORKIH IN MRZLIH JEDIL. — VSAK DAN DRUGE SPECIALITETE PRIGRIZKOV IN VEČERIJ!

VSE PO NAJNIŽJIH CENAH!

KOŠAK

PREŠERNOVA ULICA

Sprejemajo se naročila najfinjših jedil, pijač, slaščic in sladoledov, kar se dostavlja na dom

slaščičarna

NUDI VSAK ČAS SVEŽE PUSTNE KROFE, NAJFINEJŠE ČAJNO IN DESERTNO PECIVO, MIGNON, SPECIALITETE S SMETANO, VSAKOVRSNA PRILožNOSTNA PECIVA, ZMRZNJENE BOMBE IZ SMETANE, VSAKOVRSNE SLADOLEDE, VSE V NAJMODERNEJŠI IZVEDBI IN NAJBOLJŠI KAKOVOSTI!

VSE PO NAJNIŽJIH CENAH!

Pozor! Trgovci!

IGNAC
REBOLJ

Prvovrstni koruzni in činkvanti zdrob, najboljšo pšenično, rženo, ajdovo, koruzno in krmilno koruzno moko ter vse mlevske izdelke nudim po najnižjih cenah.

TRZIN - Trgovec z deželimi in mlevskimi izdelki

A. & G. Skaberne Ljubljana

Uvoz in prodaja angleškega in češkega sukna, volnenega blaga in svile

Važno

Važno

V račun jemljemo (do preklica) tudi
hranilne knjižice
prvovrstnih ljubljanskih denarnih zavodov!

A. & G. Skaberne - Ljubljana

Ni Vas ne stane
če zahtevate naš veliki
KATALOG
Ne le glasbeniki, temveč tudi vsi drugi, ki se zanimajo za glasbo, morajo imeti naš katalog. Pošite torej takoj naš največjo odpr. trdico glasbil v Jugoslaviji.

MEINEL & HEROLD
Maribor št. 102

Mandoline	...	Din 99
Tamurice	...	Din 65
Gitaro	...	Din 148
Ro. ne harmonike	Din 84	

Lastna tvornica glasbil in harmonik v Nemčiji.

Ljudska posojilnica v Celju

registrovana zadruga z neomejeno zavezo
v novi lastni palači

sprejema hranilne vloge in izplačuje na novo vložene takoj v vsakem znesku.

Denar je pri njej naložen popolnoma varno, ker jamči zanj poleg rezerv in hiš nad 5000 članov-posestnikov z vsem svojim premoženjem.

Priporočamo Vam
naiboljša šivalne stroje
in kolesa

**Adler -
GRITZNER**

Švcarski
pletilni
stroji

DUBIED

edino le pri trdki

Zaloga v Kranju:
Trgovina Levičnik

Jos. Petelinc, Ljubljana

Telef. št. 2913

za vodo

Telef. št. 2915

Brezplačen ponk v vozenju. Večletno jamstvo.

Oblastveno dovoljena razprodaja

vse vrste manufakturnega blaga
izpod nabavne cene pri

Oblačilnici „Ilirija“

Mestni trg 17/I, Ljubljana

Čisto volneno blago

od 20.— Din naprej dobite v

Trpinovem bazarju

Maribor, Vetrinjska 15.

Jabolka

prav lepa, do najfinjših, od 2 Din naprej — se
dobijo dnevno od 9—12 in od 14—16 — v skladišču »Ranzinger«, Masarykova cesta.

Oddamo 5 sob

(tudi posamezno), primernih za pisarno, trgovsko obrt, lahko industrijo ali skladišče. Telefonski priključek. Pojasnila daje Stavbna družba Tyrševa št. 17, telefon 2046.

Prodaj hišo

z mizarsko delavnico, z osmimi stroji in motorjem za pogon, s 16 konjskimi silami — za ceno 90.000 Din. — Poizve se: Viktor Faktor, Šoštanj.

Lepo oblikovane in zdrave noge

Bolečine v nogah izginejo na mah, kot po čudežu!

Zadostja, da se mala množina

sv. Roka soli za noge

raztopi v lavorju tople vode. S tem dobimo mehko, mleko podobno tekočino, v kateri omeščavamo

noge okoli 10 minut. Po tem času preneha utrujenost naših nog, in tekmo par sekund zgine zgori

občutek in oteklina členkov kar nam omogoči

nožjo za eno številko manjših čevljev. Dobrodejna z gorilno snovjo nasičena voda prodre v stanišče in pekoče, zmučene noge postanejo kot prerojene. Čevlji ne tišče več, bolečine v členkih izginejo in kurja česa se tako omeščajo, da jih lahko odstranimo z roko. Pretrujene in oslabilene noge dobe novo moč in postanejo sposobne za večji napor.

Dobiva se v lekarnah in drogerijah.

Naumann

S. Rebolj & drug

Ljubljana, Vošnjakova ulica 4

Šivalni stroji,
kolesa,
otroški vozički

Ljudska Samopomoč v Mariboru

mi je izplačala pripadajočo podporo po smrti g. Matije Bebar točno in kulantno, za kar ji izrekam najpriskrnejšo zahvalo in jo vsakomur priporočam.

Sv. Urh pri Zagorju, dne 3. januarja 1933.

Ivan Bučovec.

HUMAR FRANC

splošno čevljarstvo, Moste, Zvezna ulica št. 8 (Zelena iama). — Najfinjša izdelava vseh vrst čevljev za dame in gospode. Sprejemam v popravilo galoše in snežne čevlje in vsa v to stroko spadajoča dela. Izvršujem strokovno barvanje čevljev.

Za vsa zavarovanja pride v poštev se

Vzajemna zavarovalnica

Ljubljana

v lastni palači ob Miklošičevi in Masarykovi cesti

ZAVARUJE: 1. požar. 2. vlom, nezgode, jamstvo, kasko, steklo, zvonove. 3. življenjska zavarovanja v vseh modernih kombinacijah, posmrtninsko zavarovanje »Karitas«

Zavarujte sebe in svoje imetje edino pri domači slovenski zavarovalnici.

Belo platno za rjuhe

široko 150 cm od 18 do 28 Din, rujava kontenina, 150 cm široka, od 16 do 20 Din, platno za kapne, 180 cm široko, od 28 do 34 Din, šifoni: najcenejši 6.50 Din, srednji 9 Din, najboljši 12 Din, macco in batist šifoni od 14 do 18 Din, kontenina, bela in rujava, najboljša 11 Din, berkali, barvasti, za damsko perilo od 10 Din naprej, inlet, za pernice in blazine od 16 Din naprej, perje za blazine kg od 30 Din naprej, zelo dober puh 150 Din, najfinjši 300 Din kg, odeje, klotaste, z dobro vato, od 130 Din naprej, kakor tudi v vseh barvah brokat odeje, v satenu in svili, nudi ter se priporoča trdka

F. I. Goričar, Ljubljana, Sv. Petra c. 29

Ljudska Samopomoč v Mariboru

mi je izplačala po smrti mojega očeta g. Rudolfa Škrt točno in kulantno pripadajočo podporo, za kar ji izrekam priskrbeno zahvalo in to važno socialno ustanovo vsakomur priporočam.

Bohinjska Bistrica, dne 5. januarja 1933.

Ivan Škrt.

Opozorjamo na „Mali oglasnik“

v našem dnevniku. — Poslužujte se ga ob vsaki priliki!

Poslovil se je za vedno od nas naš oče, gospod

Maks Pirnat

profesor v pokoju

K večnemu počitku k Sv. Križu ga bomo spremili danes popoldne ob 16 izpred mrtvašnice splošne bolnišnice.

Vsi, ki ste ga poznali, mu ohranite prijazen spomin!

Ljubljana, dne 6. januarja 1933.

Otroci in ostalo sorodstvo.